

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | BR. 2/409 | GODINA XXXIX | CIJENA 10 KN

VELJAČA 2020.

„Ne živi čovjek samo o kruhu...“

Poštovani čitatelji,

ovaj broj Ladonje izlazi upravo početkom veoma važnoga crkvenog vremena – korizme. Pred nama je razdoblje od četrdeset dana priprave za blagdan Isusova uskrsnuća. Vjerujem da svi mi, poštovani čitatelji, želimo nakon tih četrdeset dana biti barem u nečemu „novi“, poput izraelskoga naroda koji je četrdeset godina putovao iz ropstva u slobodu kako bi u novu obećanu zemlju došla potpuno nova generacija koja nije opterećena navikama iz ropstva. Možda ćemo i mi ostaviti iza sebe tijekom toga vremena barem nešto od svojih loših navika ili sklonosti. I kao što je Isus započeo svoje javno djelovanje nakon četrdesetodnevnoga posta i obračuna s napastima đavlja, tako se i nama pruža mogućnost da obraćenjem i postojanom vjerom odgovorimo na izazove zla koje prati naš život. Stoga se odmah na početku korizme postavlja ključno pitanje za svakoga od nas: hoćemo li uspjeti tijekom toga vremena obnoviti svoj odnos s Bogom i hoćemo li učiniti boljim svoj odnos sa svojim bližnjima? Radi

toga nas već prvi dan korizme, Pepelnica, svojim izvanrednim tekstovima u liturgiji podsjeća na ono najvažnije. Riječi proroka Joela „razderite srca, a ne halje svoje“ trebale bi odzvati cijelom korizmom kako bismo izbjegli pomodarstvo i površnost u doživljavanju posta i pokore, kako se ti znakovi obraćenja ne bi pretvorili u promidžbu sebe i svoje pobožnosti. Jedino ćemo tako pokazati da je puno važnije odreći se ogovaranja, klevetanja i laži, nego postiti od viška hrane što je ionako dobro činiti i iz zdravstvenih i estetskih razloga.

Kada Isus govori o postu, onda bi to trebalo činiti tako da to nitko ne primjeće, drugim riječima to bi značilo da korizmu ne bismo smjeli pretvoriti u nešto žalosno, tužno i preozbiljno jer je to vrijeme radosne pripreme na blagdan Isusova uskrsnuća. Mi vjerujemo u Isusovo uskrsnuće kao najvažniji, najradosniji i najljepši događaj u ljudskoj povijesti, događaj koji daje smisao našem životu. Stoga korizma, svakako, nije vrijeme žalosti već vrijeme iskrenosti, sabranosti, molitve i dobrih dijela. Nadamo se da će u tome pomoći razni događaji koji se organiziraju diljem naše Porečke i Pulsko biskupije. U mnogim se župama organiziraju potrebne duhovne obnove, kao i lijepa i sadržajna pobožnost Križnoga puta. Sigurno će i ti događaji biti nadahnuti vjerom i duhovnošću našega blaženika Miroslava Bulešića čiju stotu obljetnicu rođenja slavimo

ove godine. Sve nam to može pomoći da naša molitva stvarno bude razgovor s Bogom. Jedino u nutriti svoje duše možemo čuti Božji glas i tek tada naša molitva prestaje biti monolog naših želja, potreba i zahtjeva i postaje razgovor s Bogom u koga vjerujemo. Sigurno će i ove korizme biti prigoda za dobra djela kako bismo i duhovno i materijalno pomogli drugima, posebno onima koji su potrebni naše blizine, našega strpljenja i naše dobrote. Učinimo to na Isusov način: „Neka ti ne zna ljevica što ti čini desnica.“ Nije najvažnije da taj drugi to zna kako bi nam zauvijek bio zahvalan ili kako bi znao da je ovisan o nama, jedino je važno da smo iz kršćanske ljubavi nekome pomogli.

Sve je to moguće ako ta obnova duha krene od nas, ako smo spremni životom odgovoriti na svećenikovu riječ na Pepelnici „obrati se i vjeruj Evandelju“, ako krenemo putem obraćenja, onda će i ovo korizmeno vrijeme donijeti plod.

Poštovani čitatelji, i Ladonja će nastojati dati svoj doprinos ovom svetom vremenu kako prenoseći događaje iz naše biskupije i iz naših župa tako i svojim promišljanjima, komentarima i cijelim svojim sadržajem.

Neka nas na početku korizme prate riječi sv. Pavla: „evo sad je vrijeme milosno, evo sad je vrijeme spasa“. Poštovani čitatelji, svima vama želim plodonosno korizmeno vrijeme.

„Vi ste sol zemlje“

„Sol daje okus, čuva i štiti hranu od pokvarljivosti – rekao je papa Franjo 9. veljače na Trgu Svetog Petra i napomenuo – Učenik je pozvan čuvati društvo od opasnosti i zaraznih klica koje onečišćuju život ljudi. Radi se o odupiranju grijehu i moralnom propadanju, svjedočeći poštenje i bratstvo, ne popuštajući ovozemaljskim iskušenjima moći i bogatstva. Onaj učenik je sol koji se, unatoč svakodnevnim neuspjesima, diže iz prašine vlastitih pogrešaka, kreće ponovo svaki dan hrabro i strpljivo, tražeći dijalog i susret s drugima. Učenik je sol ako ne traži da se drugi s njim u svemu slažu i da ga hvale, nego pokušava biti ponizan i konstruktivan, te vjeran Isusovom nauku koji je došao na svijet, ne da bi bio služen, nego da služi.“

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulsko biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Danijela Fattorich, David Gortan, Vilim Grbac, Tomislav Milohanić, Željko Mrak, s. Terezija Pavić, Nela Petek

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-342

ladonja@biskupija-porecko-pulsa.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Godišnja preplata 120,00 kuna

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tisak/Nakladnik

JOSIP TURČINOVIC d.o.o.

Dobrilina 6, PAZIN

Broj i naziv ţiro računa:

ISTARSKA KREDITNA BANKA UMAG d. d.

IBAN: HR7023800061147003243

Uplate iz inozemstva izvršiti na:

JOSIP TURČINOVIC d.o.o.

Dobrilina 6, PAZIN

IBAN: HR7023800061147003243

BIC/SWIFT: ISKBHR2X

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: Ne živi čovjek samo o kruhu

Četrdeset dana

Riječ „korizma“ dolazi od latinske riječi „quadragesima“, u prijevodu „četrdeset“, a odnosi se na četrdeset dana priprave za Uskrs. Simboliku broja četrdeset osvjetjava nam nekoliko biblijskih tekstova.

U Postanku 7 čitamo o velikom potopu, koji je trajao 40 dana i 40 noći. Knjiga Izlaska donosi nam razdoblje od 40 dana – tijekom kojih je Mojsije na gori Sinaj razgovarao s Bogom lice u lice. Prorok Ilijia hoda 40 dana i 40 noći prema Horebu, gdje će mu se objaviti Bog (1 Kraljevima 19,8). U Knjizi Brojeva u 13. poglavljtu pripovijeda se o izviđanju obećane zemlje, koje je trajalo 40 dana. Četrdeset je godina trajalo i putovanje izraelskoga naroda kroz pustinju, nakon izlaska iz Egipta, a prije ulaska u obećanu zemlju. Prorok Jona propovijeda – „još 40 dana i Niniva će biti uništena“, i poziva Ninivljane na obraćenje. Konačno, Matej, Marko i Luka opisuju Isusov post, kušnje i boravak u pustini, koji traju 40 dana.

Radi se o snažnom simbolu koji je kako vidimo prisutan u cijeloj svetopisamskoj literaturi. Temelj za simboliku broja 40 nalazimo u prosječnoj duljini životnoga vijeka u antici. Očekivana čovjekova životna dob tada je bila oko 40 godina. Uz brojne iznimke, ljudi koji su živjeli znatno duže, ali i znatno kraće, 40 godina bilo je dovoljno razdoblje za relativno ispunjen život tijekom kojeg je čovjek mogao osnovati obitelj, vidjeti rođenje svojih sinova, ali i unuka (ako uzmemo u obzir da su se ljudi u antici ranije udavali i ženili, nego što je sada slučaj). Zato razdoblje od 40 godina označava vrijeme jednoga naraštaja, smjene generacija. Jedan naraštaj ustupa mjesto drugomu, i nakon 40 godina nastupa novi naraštaj.

Četrdeset godina lutanja Izraelaca kroz pustinju nakon egipatskoga ropstva ima izuzetnu simboliku. Više

nego o povijesnoj točnosti opisa, na ovom je primjeru čitatelj pozvan promišljati o procesu pročišćenja naroda. Po izlasku iz egipatskoga ropstva brojni Izraelci mrmljaju, žale se, tuguju za sigurnošću egipatskoga društva, suočeni s teškoćama života u neizvjesnostima pustinje. Vrhunac takvoga mrmljanja jest izrada zlatnoga teleta, koja otkriva taj naraštaj Izraelaca kao idolopoklonike. Narod kojega je Mojsije izveo iz ropstva, prezire slobodu i vraća se u stari mentalni sklop: posljedično, narod se otkriva kao nespričan za ulazak u obećanu zemlju, i njihovo lutanje kroz pustinju traje više nego je predviđeno. Traje ukupno 40 godina – točno onoliko koliko je potrebno za smjenu generacije: jer u obećanu zemlju, prema idealnom opisu starozavjetnoga pripovjedača, nisu smjeli ući idolopoklonici, nego samo ljudi pročišćene vjere.

Razdoblje od 40 godina čišćenja naroda, vrijeme potrebno za promjenu generacije, otkriva nam da je srž simbolike broja 40 upravo u – promjeni. Nakon 40 godina – dolazi do promjene. Događa se nešto novo, nakon razdoblja sazrijevanja i čišćenja.

Opći potop, opisan u Knjizi Postanka, također je obuhvaćen brojem od 40 dana i noći. Potop je poslan kako bi izbrisao sve grijeha s lica zemlje, očistio svijet od zla, kako bi čist i opran mogao početi iznova. Na istoj je liniji i propovijedanje proroka Jone, koji poziva građane velike Ninive na obraćenje – a motivira ih prijetnjom o uništenju samoga grada. Ninivljani, suočeni sa svojim strahom, imaju samo 40 dana za promjenu. Ozbiljno shvativši Joninu propovijed, Ninivljani se u potpunosti mijenjaju, posvećuju se postu, pokori i molitvi te bivaju pošteleni. Promijenjeni, očišćeni od svoga zla koje su prije činili, Ninivljani su u knjizi proroka Jone

jasan primjer ozbiljna odnosa prema nadahnutoj proročkoj riječi.

Mojsije 40 dana razgovara s Bogom, a Ilijia 40 dana hoda prema Bogu: dva proroka iz dviju različitih tradicija povezani su istom simbolikom. Vrijedi li i za ova dva primjera ideja o razdoblju od 40 dana nakon kojih slijedi promjena? Kod Mojsija se, nakon 40 dana razgovora s Bogom, Božja riječ objavljuje ljudima. A Ilijia se tijekom 40 dana hoda priprema na susret s Bogom. Mojsijeva i Ilijina priča zrcala se jedna u drugoj, a zajednička im je slika punine vremena, ideja da se put prema Bogu i boravak u Božjoj prisutnosti mora protegnuti na savršeno zaokružen i značajan broj dana.

I Isusov post i kušnja u pustinji traju 40 dana. Nakon toga njegovo je javno djelovanje slobodno od svih kušnji: od moći, od materijalizma, od lažne religioznosti koja iskušava Boga. Isusovi su odgovori na kušnje jednostavnii: dok mu Sotona nudi laž i moć, Isus mu odgovara navodeći Sveti pismo. Citira tri teksta iz Ponovljenoga zakona: „Ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi što izlazi iz Božjih usta...“ (Pnz 8,3); „...ne iskušavaj Gospodina Boga svoga...“ (Pnz 6,16) i „...boj se Gospodina Boga svoga, njemu služi.“ (Pnz 6,13).

I naša korizma traje 40 dana. Kako ćemo ih iskoristiti? Kakvu ćemo promjenu vidjeti na sebi nakon tih 40 dana? Budimo kao Mojsije: usredotočeni na Božju prisutnost. Budimo kao Ilijia: uporni u hodu prema Bogu. Budimo kao Ninivljani: revno vršeći zapovijed o postu, molitvi i pokori. Budimo kao Isus: odgovarajmo na kušnje i zamke zla hraneći se Svetim pismom. Budimo ljudi Evanđelja: molimo u skrovitosti, postimo u radosti te činimo dobra djela. Tako ćemo u svoj život unijeti red, a on će sa sobom donijeti i Božji mir.

Bl. Miroslav Bulešić u oproštajnoj propovijedi 23. veljače 1947., na I. korizmenu nedjelju, u Kanfanaru sažima svoj pastoralni rad. Smatra svojim najvećim uspjehom, kao i vjernika ove prostrane župe, održavanje svetih misija. Gotovo je svaki mjesec obilježen određenim pastoralnim aktivnostima koje su imale za cilj još više osnažiti vjeru unatoč izvanjskim poteškoćama koje je donio nov politički sustav. U svojim propovijedima nastoji biti praktičan, približiti Riječ Božju ljudima te vjernike potaknuti na razne oblike pobožnosti.

„Ratar, kad doore, kupi svoje stvari, čisti svoj 'vrganj' [ralo] i spremi se za odlazak; ali i sjedne na kraj one lihe [lijeha] i umoran diže svoje oči i gleda po onoj uređenoj njivi i misli, zadovoljan, sam sobom što je uradio koliko se mučio, koliko vikao. Zatim se diže pa, podajući hvalu Bogu, ode. I ja poput tog ratara sjeo [sijao] sam na jedan maleni dio vaše njive, vaše župe, pa umoran, ali zadovoljan, gledao sam u duhu unatrag te sam promatrao kakova je bila ta vaša župa, i video sam prve brazde, sam zaora, kad sam onog 14. oktobra 1945. god. za prvi put za vas misio, držao vam govor u kojem sam vam očitovao svoj program rada. Sjećam se kad sam odmah na početku duboko pritisnuo 'vrganj' kad sam htio da se iz korijena iščupa ona klica pokvarenosti, što sam opazio u vama svima, a naročito u mladeži i muškoj i ženskoj. A i vi ćete se sjećati [na] moje govore o tome od 8.12.1945. i 15.12.1945. – Veselo gledam i sjećam se na one zornice 1945., na onu polnočku Božića 1945., kad ste se gomilali na sv. sakramentima, te u onih lijepih Božićnih blagdana. – Zatim, što unaprijed, opažao [sam] potrebu radikalnog preporođenja, da

“Dvije vam uspomene puštam: Euharistiju i Mariju”

se tako uništi u vama grijeh, zle navike, grijeh, te sam počeo svim silama propovijediti potrebu misija. I vi ste se uvjerili o toj potrebi, te odazvali na propovijedi. Još vas vidim, kako ste se u dugim vrstama nizali i sakupljali u kuću sviju, u crkvu, da se ondje poučite i formulirate dobre odluke, za budući svoj život. Tko će zaboraviti na onu zaključnu procesiju? Tko vas je mogao izbrojiti, tko je mogao promotriti vaše unutarnje stanje. Samo Bog. Tko će zaboraviti uskrsne blagdane 1946., koji su bili za vas doista uskrsnuće na bolji i kršćanski život! A za mjesec svibanj, što da kažem?! Žive klete, mirisavih ruža, kupili [skupili] ste [se] i jutrom i večerom oko oltara Majke Božje, vezani uz Nju i međusobno koncem sv. krunice, te prosili od Majke sviju, na se i na svoje, rosu milosti Božjih. A jeste li zaboravili na onu procesiju zadnji dan mjeseca svibnja? Onu....., one molitve, ono pjevanje? – Još mi je pred očima onaj krasni oltar Presv. Srca! Još čujem vaše uzdahe k tom presv. Srcu! –

Između tolikog posla, najteži a i najuzvišeniji [posao] bilo je odgajanje djece. Njih sam našao napola divlje [nepoučene]. Znali su nešto o molitvi, i tu velika hvala požrtvovnom radu vel. g. Cukerića, bivšeg i sadašnjeg upravitelja vaše župe. Postali smo prijatelji odmah u početku. Ja sam veselo njima položio svu svoju pažnju i rad, jer sam bio uvjeren, da ako njih odgojim, da ćemo imati dobre ljude i dobre žene. Klatio sam od škole do škole, od crkve do crkve, dok sam ih napokon spremio da prime Isusa – Euharistiju. Vi se radosno sjećate prve sv. Pricači i ovdje, i u Baratu i u Sošići, i u Dragi. Majke su suzile od radosti, a radovale su se, jer su vidjele pred sobom svoju djecu, koja su se kao anđeli okupila oko stola Gospodnjega.

A lijepe svečanosti prigodom sv. Pricači, sjećate li se? A mjeseca oktobra? A Božićnih blagdana? Polnočke, kad ste [se] u broju od skoro 500 svrstali do oltara, da primite u svoje čiste duše Novorođenog Spasitelja? Radio sam radosno za Božju slavu i spasenje duša! Dne 12. veljače 1947. rečeno mi je bilo: Dosta tu, idi drugamo raditi,

tamo u sjemenište, tamo između onih, koji će drugi dan biti pastiri naroda. Poslušati moram i za to odlazim.

Najprije moram i ja, poput ratara, Bogu zahvaliti na svim dobročinstvima a i vama svima na svemu.

A kao što otac, kad ima da otiđe, pozove svakog svojeg sina i svakome, gledajući u oči, daje svoje preporuke, tako i ja, koji sam bio do danas, duhovno vaš otac, hoću da vam prvo preporučim, svakome od vas. Vi djeco, budite pobožni, poslušni i marljivi. Vi mladići, pošteni, čvrsti u svojoj vjeri, poslušni, sjećajte se govora, što sam vam držao, sjetite se one moje vike i navaljivanja na nepoštenje i pokvaru. Kada imate, da izaberete sebi ženu, pazite na njeno poštenje! ...- Vi, djevojke, budite poštene, pobožne i poslušne, radine i požrtvovne. Od vas se zahtijeva da budete dobre domaćice, a ne dobre plesačice. Vi, roditelji, odgajajte dobro svoju djecu, pazite na svoje mladiće i djevojke, pazite na njihovo poštenje, činite da se ravnaju vaši mlađi po Božjim zapovijedima i crkvenim, kad imaju da stupe u brak nek' to učine po kršćanskim i crkvenim propisima.

A i kao što prijatelj prijatelju pušta [ostavlja] uspomenu, hoću da i ja vama [učinim]. .... si [prije nego] što oputuje, pušta kod kuće samu staricu majku. Majka plače. On se okreće prema njoj, pa joj veli: Majko, vidiš li sunce? Evo, ovo isto sunce i ja ću gledati i Ti. Majko, Krista, koga ću ja primiti i Ti ćeš ga primiti. On će nas sjediniti! Pred Njim ćeš se Ti moliti i ja ću! On će naše duše spajati. Majko, ja odlazim, napuštam Tebe, svoju majku, a uzimam drugu majku, koja je Tvoja i moja. Pred njom ćemo se moliti, za Nju ćemo se sv. svetom krunicom zavezati [povezati] i tu ćemo sebi, preko Nje, svoje osjećaje izražavati! – predraga braćo, dvije vam uspomene puštam: Euharistiju i Mariju. Euharistiju primajmo i vi i ja, Bl. Gospu molimo i vi i ja! Tu ćemo se naći, time ćemo biti združeni.

A sad Zbogom, vi djeco, vi starci, vi mladići i djevojke, očevi, majke. Bog vas Svetogući blagoslovio i za uvijek pratio. Amen.“

SUDBINA CRKVENIH ZDANJA

Dobro je uvijek gledati unaprijed, pokušati predvidjeti budućnost, imati nekakvu viziju o tome što nas čeka. Ni u jednom se sektoru života nije dobro uvijek prepustiti iznenađenju. Bolje je neke stvari predvidjeti nego kasnije tražiti „post factum“ rješenja. Mi u Hrvatskoj moramo učiti na iskustvima drugih kako nam se ne bi dogodile neke pojave koje se već masovno događaju u drugim europskim zemljama. Tako je i sa stanjem vjere u današnjem svijetu, posebice u Europi. Da sve manje ljudi ide u crkvu, općepoznata je činjenica. Mi u Hrvatskoj u tom smislu stojimo daleko bolje nego je to slučaj u mnogim europskim zemljama. No, i tu valja preventivno djelovati jer naša Crkva nije izolirana od drugih europskih Crkava, pa je za očekivati da će događanja koja se tamo zbivaju imati utjecaja i na nas.

Rušenje crkve

Gledam na televiziji kako u jednom njemačkom gradu, svojevrsnoj utvrdi katoličanstva, lokalni biskup slavi zadnju misu u jednoj središnjoj gradskoj crkvi. Čini to zato da bi on tu crkvu proglašio „profanom“ građevinom koja će potom biti stavljena na prodaju zainteresiranim kupcima. Ta crkva više nije sakralna građevina. Iako crkva prekrasno izgleda izvana i iznutra, ona je sagrađena na atraktivnoj lokaciji koja može biti dobro prodana. Razlog za taj postupak, navodi biskup, jest u tome što u tu crkvu dolazi sve manje ljudi, na neki način nije više „ispлатiva“. Nakon mise biskupa okružuje velika skupina vjernika koja ga u suzama moli neka im ostavi crkvu. Starija mu gospođa prilazi i kaže kako odgovornost za taj čin snosi biskup, a ne oni. Nedugo nakon toga vide se bageri koji crkvu temeljito ruše, zajedno sa župnom kućom. Skupina vjernika nemoćno stoji i gleda, sa suzama u očima. To nije jedini slučaj. Od 2000. godine do danas više od 140 crkava doživjelo je u Njemačkoj istu sudbinu. U ne-

kim drugim zemljama, poput Nizozemske, stanje je još dramatičnije. Nije isključeno da i na ovim našim prostorima ovaj problem ne može postati aktualan.

Crkva – mjesto bliže Nebu

Istovremeno, šest godina nakon što je bila od strane islamskih ekstremista potpuno uništena tzv. „crna crkva“ u egiptskom gradu Minya, sada je ta obnovljena crkva ponovno posvećena i stavljena pod zaštitu svećenika i pustinjaka sv. Mojsija koji je živio u 4. stoljeću. Ljudi su očito osjećali potrebu za svime onime što jedna crkvena građevina predstavlja, bila to velebna katedrala ili malena seoska kapelica. Svaka crkva zrači nekim duhom, nekim ozračjem za kojim moderni ljudi čeznu. Oni u siromašnom Gornjem Egiptu, ali i oni koji plaku za svojom srušenom crkvom u bogatoj Njemačkoj. Svaka od njih nezaobilazan je dio kulture. Štoviše, simbol je čovjekova individualnoga i društvenog identiteta. Stoga nije čudno kako nikada nekoj islamskoj zajednici nije palo na pamet srušiti neku džamiju samo zato jer je postala „nerentabilna“. Sve ono što jedan hram Božji predstavlja, ne može biti svedeno na tehničke i financijske podatke. Svaka crkva ima svojevrsnu evangelizacijsku moć, čak i onda kada se u njoj samo rijetko slavi sv. misa ili ako se ne uklapa u naše pastoralne planove. Možda se iza svega krije naše uhdano uvjerenje da crkva ima smisao samo ako ondje boravi svećenik koji predvodi zajednicu. Zaboravili smo da se Crkva u nekim misijskim zemljama održala i živjela stotinama godina u obiteljima nakon što su misionari protjerani iz tih zemalja. Ljudi su i bez svećenika imali čežnju za mjestom gdje će se osjećati bliže Nebu. Čim su se misionari vratili, niknuli su crkveni prostori.

Značaj crkava u Istri

Mi u Istri imamo brojne crkve. U mnogima se gotovo nikada ili samo povremeno služi sv. misa. Ali, uvje-

ren sam da istarski puk nikada ne bi pristao da se ijedna od njih pretvori u restoran ili supermarket. Istarski čovjek osjeća crkvu kao ključni element vlastite kulture, bez obzira radi li se o vjerniku ili ne. Kada gledamo naše crkvice razasute po dolinama i brdima ili na raskrižjima putova i cesta, čovjeku kroz glavu proleti pomisao na one koji su te crkve mukotrpno izgradili. Te crkve nisu gradene nekim novcem od crkvenih poreza, nego znojem i radom lokalnih vjernika. Možda su one za neke konzervatore ili restauratore samo spomenici kulture, ali za prosječnoga čovjeka i vjernika one simboliziraju vjerski, a često i nacionalni, identitet. Kada se neka crkva izgradi uglavnom donacijama bogatih donatora, jedna je strana priče, ali kada ona nastane iz znoja i rada ljudi koji u nekom mjestu žive, ona je za njih kao drugi dom. Izgleda da to nije slučaj u nekim bogatim europskim zemljama kojima je na prvom mjestu isplativost i financijska rentabilnost. Međutim, i tamo ima ljudi koji puste suzu kada vide da im crkva nestaje pred očima. Ove suze dragocjenije su od restaurana ili kavane koja će se izgraditi na tom mjestu. Gubitkom crkve gubi se velik dio duha, kako pojedinaca, tako i zajednice. Ako nam crkve u Europi svakodnevno nestaju, što će u budućnosti simbolizirati ono što predstavlja „dušu“ Europe, bez koje i Europa postaje samo jedna nova bezlična skupina istomišljenika?

Djeca pomažu vršnjake u Africi

U popodnevnim satima dana 19. siječnja 2020. godine u crkvi svetoga Jurja na Starom Pazinu vjeronaučna djeca i srednjoškolci razveselili su svoje župljane obiju župa bogatim programom. Naime, već se dugo godina početkom siječnja održava priredba čiji je cilj prikupiti određena novčana sredstva za djecu u misijskim zemljama pod geslom „Djeca pomažu djecu“. Sve je to povezano s proslavom dana Papinskoga misijskog djela svetoga Djetinjstva, koji se slavi 6. siječnja.

Zadaća je Papinskih misijskih djela pomagati djelovanje misionara u siromašnim i nerazvijenim zemljama. Djelo sv. Djetinjstva pomaže milijunima djece po cijelome svijetu tako da se grade škole, bolnice, sirotišta, itd. Ciljana su populacija posebice napuštena djeca koja su ostala bez roditelja, koja su pogodjena glađu i bolešću.

U program su nas uvele mlade voditeljice Katarina Mišetić i Glorija Dagostin. Mješoviti župni zbor „Sv. Juraj“ dao je početni zamah, a Dječji zbor „Mali od sv. Jurja“ nastavili su u vedru tonu pjesmama „Kriste, ta tvoja ljubav“ i „Barka ljubavi“.

Slijedio je igrokaz mlađih glumaca iz Župe sv. Lucije Pazinske pod nazivom „Božićna zvijezda“, a glazbeno su ih pratili Ana na klavijaturama, Jura na violini i Ante u solo pjevanju. Zatim je slijedio igrokaz dramske skupine iz Staroga Pazina „Tajanstveni gost“, koji nam je vrlo slikovito dočarao susret Isusa s bogatašem i siromahom. Uslijedili su recitatori obiju župa

te nas razveselili svojom dječjom iskrenošću i neposrednošću. Tako smo čuli recitacije „Božićni san“, „Da mi je Božić brat“, „Što nas to živcira“, „Kada ću prit veli“. Između recitacija Maja nam je otpjevala „Bijeli Božić“, a naša novoosnovana reperska skupina zapjevala nam je pjesmu „Za bolji svijet“, koju je izveo debitant Jan Jovičić (8 god.), uz pratnju Mije i Eni. Potom smo se nasmijali uz jedan blok viceva koje su izveli Leonard i Mara. Svakako treba pohvaliti i ovogodišnju najmlađu sudionicu u programu, Franku Belac, koja ima samo četiri godine. Čitati i pisati još ne zna, ali zato od svega srca pjeva i glumi. Sve zajedno svojim je prekrasnim glasom zaokružila i privela kraju naša mlada pjevačica Anja Fakin. Priredba je zaključena zajedničkom pjesmom svih izvođača „Tamo gdje palme cvatu“.

Na kraju se nazočnima obratio župnik obiju župa Željko Zec te zahvalio svim mladim izvođačima i katehisticama koje su ih pripremale i vodile organizaciju te svima koji su sudjelovali u opremanju crkve razglasom, grijalicama itd., kao i svim posjetiteljima koji su dali svoj novčani prilog da bi naša djeca pomogla svoje vršnjake u misijama. Uz novac koji je sakupljen od prodaje adventskih vijenaca i drugih božićnih ukrasa te prilikom ove priredbe sakupljeno je preko 6.600,00 kn. Crkva je bila popunjena do posljednjega mjesta te nam je to poticaj da nastavimo činiti dobro i budemo istinski svjedoci Božjeg milosrđa. Sretno nam bilo!

Mirjana Ferenčić

Molitvena osmina za jedinstvo kršćana u Puli

U Župi svetog Pavla, apostola, u Puli, blagdanom Obraćenja sv. Pavla, apostola, zaključena je Molitvena osmina za jedinstvo kršćana, koja se u najvećem istarskom gradu obilježava molitvenim hodom po pulskim gradskim crkvama.

U subotu, 18. siječnja u pulskoj prvostolnici započela je Molitvena osmina za jedinstvo kršćana. „Da svi budu jedno kao što si Ti, Oče, u meni i ja u Tebi, neka i oni u nama budu da svijet užvjeruje da si me Ti poslao“, geslo je pod kojim se održava svjetska ekumenska inicijativa Molitvena osmina za jedinstvo kršćana. Geslo ovogodišnje Molitvene osmine bilo je „Iskazivahu nam nesvakidašnje čovjekoljublje“ (Dj 28,2).

Dani od 18. do 25. siječnja u Katoličkoj su Crkvi, i u nekoliko drugih kršćanskih Crkava, posvećeni molitvi za jedinstvo svih kršćana. Začetnik je ovoga molitvenog pokreta američki anglikanski svećenik Paul Watson, koji ju je pokrenuo 1908. godine. Papa Pio X. službeno ju je odobrio i preporučio svim katolicima. Novi papinski dokumenti o ekumenizmu posebno preporučuju upravo održavanje molitvene osmine od 18. do 25. siječnja kao zajedničke molitve s drugim kršćanima i kao priliku za prijateljske susrete.

Ekumenska se osmina u Porečkoj i Pulskoj biskupiji posebno obilježava molitvenim hodom po pulskim crkvama. Za trajanja osmine svake se večeri na tu nakanu služi misa u jednoj od pulskih crkava.

Tradicionalno započinje 18. siječnja misom u pulskoj katedralnoj župi, a ove je godine misa održana u filijalnoj crkvi te župe, u crkvi Majke Božje od Milosrđa, *Misericordiae*. Drugoga dana osmine misa na nakanu Ekumenske molitvene osmine bila je u crkvi Krista Spasitelja na Velenom Vrhу, trećega dana u crkvi sv. Antuna Padovanskog, četvrtoga dana u crkvi sv. Josipa, petoga dana u Župi sv. Ivana Krstitelja, šestoga dana u samostanu sv. Franje Asiškoga te pretposljednjega dana, u petak, 24. siječnja, u crkvi Gospe od Mora.

Završetak molitvene osmine bio je u ponedjeljak, 25. siječnja, na blagdan Obraćenja sv. Pavla, u Župi sv. Pavla apostola. Toga dana ta župa ujedno slavi svoj župni blagdan, a ove je godine tom prigodom svečano večernje misno slavlje predvodio vlc. Joško Listeš, župnik Kanfanara i Bala.

Tiskovni ured PPB

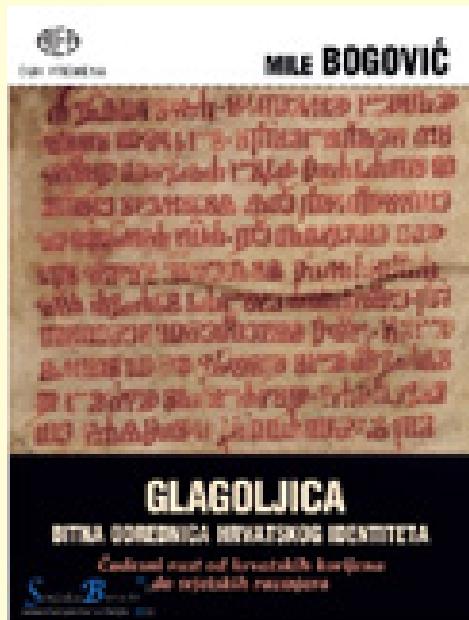
Predstavljanje knjige mons. Mile Bogovića u Puli

U ponedjeljak, 20. siječnja 2020., u svečanoj dvorani „Tone Peruško“ na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli održano je predstavljanje knjige „Glagoljica – bitna odrednica hrvatskog identiteta. Čudesni rast od hrvatskih korijena do svjetskih razmjera“, autora mons. dr. Mile Bogovića, gospičko-senjskoga biskupa u miru.

Na knjizi su govorili: akademik Stjepan Damjanović, povjesničari prof. dr. sc. Ante Bežen i Samanta Milotić Bančić, prof., i autor dr. sc. mons. Mile Bogović, gospičko-senjski biskup u miru. Program predstavljanja moderirao je prof. dr. sc. Nevio Šetić. Predstavljanje su organizirali Odsjek za povijest i Odsjek za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, Izdavačka kuća Alfa d.d. Zagreb i Matica hrvatska.

Predstavljanju su uz brojnu publiku nazočili i uvaženi povjesničari, a uime Porečke i Pulskne biskupije onđe je bio biskup u miru mons. Ivan Milovan.

Biskup Mile Bogović u ovoj se knjizi bavi problemom nastanka glagoljice, i to tako da kao crkveni povjesničar istražuje okolnosti i uvjete u kojima je glagoljica nastala te podvrgava analizi izvore na kojima se temelje brojne teorije o njezinim početcima, osobito tzv. čirilometodsku teoriju. Vrlo meritorno razmatra još dvije važne teme: razvoj ukupnoga glagoljaštva u crkvenom bogoslužju te promjene odnosa Crkve prema glagoljici i glagoljašima – od potiskivanja do priznanja i poticanja te konačnoga nestanka glagoljice kao aktivnoga pisma s povijesne scene. Knjiga je nastala povezivanjem i usustavljanjem autorovih pojedinačnih radova, objavljivanih u dužem vremenskom razdoblju. Prof. Bežen je, između ostalog, istaknuo dva važna trenutka kojima je autor u ovoj knjizi relevantnim argumentima, kronološke i materijalne naravi, osporio teoriju da su sv. Ćiril i Metod ili njihovi učenici autori glagoljice. Prvi se temelji na činjenici da su Ćiril i Metod 863. godine, po dosadašnjim teorijama, stvorili glagoljicu u Moravskoj, a 62 godine poslije na Splitskom

saboru Rim ju želi zabraniti. Pismo je, dakle, već bilo ukorijenjeno u hrvatskim krajevima, a da bi stiglo iz Moravske i rasprostranilo se, bilo je potrebno zasigurno više od šest desetljeća. Drugi je argument koji navodi mons. Bogović nepostojanje nikakvih zapisa glagoljice na kamenu osim onih u Hrvatskoj. Prof. Bežen je podsjetio da biskup Bogović nije prvi istraživač koji odbacuje čirilometodsku teoriju o postanku glagoljice te naglasio da je za tu tezu ponudio vrlo konzistentne postavke. Nedvojbena je kulturna, povijesno-znanstvena i logička konzistentnost Bogovićevih pogleda koji po svojoj jasnoći i argumentaciji imaju snagu nove teorije o postanku glagoljice, rekao je predstavljač dodavši kako je time učvrstio njezin status kao bitne odrednice hrvatskoga identiteta. Knjigu „Glagoljica – bitna odrednica hrvatskoga identiteta: Čudesni rast od hrvatskih korijena do svjetskih razmjera“ objavio je zagrebački nakladnik Alfa. Biskup Bogović u svome je obraćanju napomenuo nekoliko ciljeva svoga znanstvenog djelovanja: prikazati glagoljicu kako je on gleda, istražiti odnos pravoslavlja i Katoličke Crkve te povijest kraja u kojem je rođen i gdje je djelovao.

Tekst: Tiskovni ured PPB, foto: E. Orbanic

Čitači Porečkoga dekanata primili službu služitelja Božje riječi

Nakon održanih susreta u prosincu 2019. i siječnju 2020. godine, službu služitelja Božje riječi čitačima Porečkog dekanata povjerio je porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša, u subotu 25. siječnja 2020., dan u oči Nedjelje Božje riječi, u katedrali u Poreču za vrijeme svečanoga večernjeg misnog slavlja. Koncelebrirali su svećenici Porečkoga dekanata.

Apostolskim pismom *motu proprio* „*Aperuit illis*“ papa Franjo, na blagdan sv. Jeronima, 30. rujna 2019. godine, odredio je obilježavanje Nedjelje Božje riječi svake treće nedjelje kroz godinu. Papa Franjo želi da jedna nedjelja bude u cijelosti posvećena Božoj riječi kako bi se shvatilo neiscrpno bogatstvo sadržano u tom stalnom dijalogu između Gospodina i njegova naroda, citirao je između ostaloga porečki dekan preč. Milan Zgrablić u uvodnom obraćanju.

Na početku homilije mons. Kutleša spomenuo je da se toga dana ujedno obilježava i blagdan Obraćenja sv. Pavla, apostola, čime ujedno završava i Ekumenska molitvena osmina za jedinstvo kršćana. Biskup

je u prigodnoj homiliji istaknuo da su čitači pozvani primjerom života pokazati kakav vjernik treba biti. Razlamajući Riječ Evanđelja, propovjednik je istaknuo da Isus svojim dolaskom poziva na obraćenje. On apostole, pa stoga i cijeli narod Božji, poziva da slijede njegov primjer, tako on podučava. On ne poziva na izučavanje nauka već na nasljeđovanje njegova primjera. Sukladno tome, to je poziv na dosljednost i onima koji njegovu Riječ prenose drugima, potrebno je ono što se prenosi i živjeti. Njegov nas primjer poziva na strpljivost, pronicljivost i ustrajnost, u svim službama kojima svojim djelovanjem privodimo ljude Bogu, naglasio je mons. Kutleša. Nadalje, istaknuo je biskup, Isus nam svojim djelovanjem, obraćajući se svima, ne gledajući tko je

tko, poručuje da su ga svи pozvani slijediti, i grešnici i pravednici, jer svи trebaju Riječ Božju i milosrđe Božje. Obraćajući se čitačima, posebno je istaknuo da služba ovisi o onome tko je obavlja, ako su oni koji je obavljaju svjesni odgovornosti službe i cijene je, onda će je i drugi cijeniti, zaključio je biskup.

Nakon homilije prozvani su svи koji su imali primiti službu služitelja Božje riječi da se okupe oko prezbiterija, potom im je biskup svakome ponaosob u ruke predao Novi za-vjet uz riječi: „Primi Evanđelje Isusa Krista, Sina Božjega“, a nakon mise preuzeli su pisani dokaz, potvrdu o primljenoj službi.

Tom su prigodom dvadesetorici vjernika uručene i plakete pristupa-nja Prijateljima Božje riječi u Župi Uznesenja Marijina iz Poreča. U toj se župi već niz godina određen broj vjernika svakoga tjedna okuplja i čita Riječ Božju, liturgijske tekstove nadolazeće nedjelje, referirajući se upravo na *lectio divina*; nastoji se slušati i temeljito proučavati Riječ Božja, uz nju se moli i po njoj se nadahnjuje i crpi snagu za svakidašnji kršćanski život, pojasnio je preč. Zgrablić, koji je ujedno i porečki župnik.

G. Krizman

Dan posvećena života u Puli

Drugog veljače 2020. godine u crkvi svetoga Franje u Puli, s početkom u 18 sati, proslavljen je blagdan Prikazanja Gospodinova u hramu ili pučki rečeno Svijećnica. Na taj blagdan sjećamo se kako su Marija i Josip, obdržavajući židovski zakon, 40 dana nakon Isusova rođenja donijeli Isusa u hram u Jeruzalemu da ga prikažu Bogu. Kako je židovski zakon nalagao, žena je bila dužna, kada se ispunii 40 dana od rođenja djeteta, doći u hram na svoje očišćenje nakon poroda i pritom donijeti svećeniku jednogodišnje janje i golubića ili grlicu da ga on žrtvuje Bogu. Godine 1997. papa Ivan Pavao II. odredio je da se na blagdan Prikazanja Gospodinova u hramu slavi Dan posvećena života, kada će se Bogu zahvaljivati za dar posvećenoga života u Crkvi.

Slavlje Dana posvećena života započelo je blagoslovom svjeća u klaustru samostana sv. Franje, a nakon toga ophodom se uz upaljene svjeće ušlo u crkvu gdje je započela sveta misa. Euharistijsko je slavlje predvodio mons. Dražen Kutleša, biskup porečki i pulski, u suslavljusu

mons. Sergijem Jelenićem, kancelarom Biskupije, o. Đurom Hontićem, OFM conv., povjerenikom za redovnice Porečke i Pulske biskupije, o. Đurom Vuradinom, o. Nikicom Batistom, fra Gabrijelom Škibolom te fra Darkom Tepertom. Na svetu misi bilo je prisutno petnaestak redovnica koje djeluju na području Porečke i Pulske biskupije, jedan časni brat laik i drugi vjernici.

U prigodnoj je homiliji biskup Dražen istaknuo kako je potrebno da budemo čisti da bismo drugima mogli pomoći. Tako su i sv. Benedikt, sv. Franjo, sv. Dominik, ali i drugi svetci najprije sami doživjeli nutarnju preobrazbu i tek su nakon toga mogli drugima pomagati. Isto su tako i roditelji pozvani odgajati i usmjeravati svoju djecu na pravi put. Redovnici i redovnice trebaju biti svjetlo koje će kao svjetionici pokazivati pravi put. Crveno svjetlo na moru ili u prometu upozorava na opasnost, trebamo usporiti i sta-

ti, a tako i svaki vjernik, kršćanin, posebno onaj koji je Bogu potpuno posvećen, treba biti to svjetlo u svjetu, donositi svjetlo i biti svjedočanstvo uzorna kršćanskoga života. To činimo kad mijenjamo sebe, kad smo čisti od grijeha i ljubimo Boga, rekao je mons. Kutleša.

Nakon svete pričesti svi su redovnici i redovnice zajednički obnovili redovničke zavjete i tako zahvalili Gospodinu za dar poziva u njegovu službu, ponovno se obvezali na obdržavanje zavjeta poslušnosti, siromaštva i čistoće te potvrdili predanje života iznova obećavši da će živjeti duh i karizmu vlastite družbe, uz pomoć Božju, Blažene Djevice Marije i zagovor svetaca.

Na kraju euharistijskoga slavlja o. Đuro Hontić uputio je riječ zahvale mons. Kutleši na poticajnoj homiliji te grupi *Oton* koja je pjesmom popratila ovo euharistijsko slavlje. Nakon svete mise uslijedio je *agape* u dvorani samostana.

25. obljetnica smrti biskupa

Dragutina Nežića

Učetvrtak, 30. siječnja u porečkoj je katedrali obilježena 25. obljetnica smrti nekadašnjega porečkog i pulskog biskupa mons. dr. Dragutina Nežića. Vjernici porečke župe, predvođeni porečkim župnikom i dekanom, kanonikom porečkoga Stolnog kaptola sv. Maura, biskupa, nakon redovitog su se večernjega misnog slavlja okupili u sakristiji gdje se nalazi grob mons. Nežića te se ondje položivši svjeće pomolili za dušu blagopokojnoga biskupa.

„Činiti da u drugima raste Krist“

Blagdan sv. Angele Merici svečano je 27. siječnja 2020. godine proslavljen u Rovinju gdje već više od 6 desetljeća žive i djeluju sestre uršulinke čiji je red ta Božja ugodnica osnovala u 16. stoljeću.

Misno slavlje u Oratoriju predvodio je rovinjski župnik mons. Vilim Grbac, uz koncelebraciju kapelana vlc. Damira Štufanića. Misi su nazočile sestre uršulinke koje su trenutno u Rovinju te članice Udruge Prijateljice sv. Angele koja u Rovinju djeluje oko dva desetljeća.

Propovjednik je spomenuo osnove životopisa sv. Angele te istaknuo činjenicu da je osnovala redovničku zajednicu iz koje je kasnije nastao red sestara uršulinki, a čije su članice vidjele uzor u sv. Uršuli. Život sv. Angele Merici bio je obilježen pobožnošću prema Srcu Isusovu, prema Kristovoj Muci i prema Presvetoj Euharistiji. Riječi iz Evangelija „učite od mene jer sam krotka i ponižna srca“ za nju su bile veoma važne i utkane su u sve njezine govore, pisma i u njezine naputke koje je upućivala svojim sestrama i odgajateljicama.

Njezino je poslanje posebno po tome što je prepoznala potrebu brige za djevojčice u ono vrijeme, i za njihovo školovanje, ali i za brigu o njima, posebno za one koje su bile bez roditelja. Najveći je značaj njezina djelovanja odgoj i formacija odgajitelja, što vidimo iz njezinih uputa koje piše svojim sestrama dajući im smjernice kako da se ponašaju prema onima koje su im povjerene. Govorila je da odgajati treba s pažnjom, skromnošću i ljubavlju. Onaj koji odgaja, ne smije nikada sebe staviti u prvi plan, uvijek mora imati poštovanja i biti pažljiv prema svakome

djetetu, mora znati da je svako dijete važno. Govoreći o skromnosti, sv. Andela ističe da se oholo i samodostatno ne može odgajati, nego samo skromnošću i ljubavlju, a ljubav je za nju služenje. Ona od onih koje podučava da budu odgajateljice traži da žive pobožno jer ne može se odgajati, osobito ne u vjeri, ako ti sam ne živiš tu vjeru i ako ne moliš. Posebno zadivljuje njezin stav prema ženama kojima ona vraća dostoјanstvo, u vremenu kada je žena bila viđena samo u perspektivi obitelji ili samostana.

Odgajatelj ne treba djecu navezati na sebe niti praviti od sebe neku zvijezdu. Odgajati, po sv. Angelu, znači pomagati da Krist raste u drugima. To je prije svega poziv svećenicima, redovnicima, redovnicama i vjeroучiteljima, učiniti sve da Krist raste u drugima. Odgajatelje bi trebala voditi ljubav prema Bogu i revnost za spasenje duša. Imperativ je nepristranost, poput roditelja voljeti svako dijete na svoj način.

Župnik je nadalje uime cijele župe zahvalio sestrama uršulinkama za njihovu prisutnost i za njihovo svjedočenje u župi i gradu Rovinju. One nastoje tako živjeti svoju vjeru da druge ljudi privuku Isus Kristu, one čine sve, kako je govorila sv. Angela, da u svima raste Krist. Na kraju je istaknuo kako je sveta misa posebno služena za pokojne sestre uršulinke koje su tijekom šest desetljeća njihove prisutnosti u Rovinju ovdje služile.

Misu su glazbeno animirali rovinjski kantautor Davor Terzić, sestre uršulinke te Prijateljice sv. Angele.

Tekst: G. Krizman,
Foto: D. Fattorich

Gračišće

Na blagdan sv. Blaža, 3. veljače, koji se štuje kao zaštitnik od grlobolesti, uvriježeno je da se u mnogim našim crkvama njemu u čast slave mise i obavlja prigodan blagoslov grla. Tako je i ove godine svečano bilo u crkvi sv. Eufemije u Gračišću, u kojoj se, od njene obnove 1983. godine, tradicionalno misi dvaput godišnje, i to na blagdan sv. Eufemije i na blagdan sv. Blaža. U ispunjenoj crkvi, kako domaćih vjernika, tako i hodočasnika iz drugih župa, sveta Euharistija započela je u 17 sati, uz uvodnu pjesmu župnoga zbora, predvođena župnikom vlc. Filipom Celentom te župnim vikarom Darkom Kovačevićem. U dojmljivoj propovijedi vlc. Celent naglasio je da blagoslov grla nije samo vanjski čin nego da trebamo otvarati svoje srce i za Boga i za bližnje. Specifičnost je ove proslave u Gračišću da već dugo godina župljeni sudjeluju u doniranju novčanih priloga ili namirnica za izradu poznatih istarskih slastica (fritula i kroštula), a sve u svrhu karitativnoga djelovanja te čašćenja puka nakon misnoga slavlja. Ove su godine vrijedne ruke dvanaestak župljanki, predvođene inicijatorom Alenom Bažonom, pravile slastice od ukupno 124 jaja, pripremivši 150 paketića koje su vjernici na izlazu iz crkve, uz dobrovoljni prilog, ponijeli svojim kućama. Dio tih blagoslovljenih slastica proslijeden je i do domova teško pokretnih župljana. Ovom hvalevrijednom inicijativom prikupljen je iznos od 2100 kuna koji će zasigurno biti na pomoć potrebitima. Proslava sv. Blaža završila je druženjem i čašćenjem ispred crkve, a svetac kojeg smo danas slavili, uvijek nas iznova vraća na pravi put, put Isusa Krista. (I. A. B)

Proslava sv. Blaža

Grožnjan

U ponedjeljak, 3. veljače u Grožnjanu je svečanom svetom misom proslavljen spomendan sv. Blaža, suzaštitnika župe Grožnjan, kojeg Grožnjanci tradicionalno posebno štuju i utječu mu se za zagovor.

Euharistijsko slavlje vodio je mjesni župnik Miroslaw Paraniak, a svečanosti mise doprinio je župni zbor. U homiliji je vlč. Miroslaw govorio o životu sv. Blaža, ali posebno nadahnuto govorio je o svetosti. Rekao je da svetost Božji dar koji nije nedostizan, ali i čovjekov izbor. Taj Božji dar izazov je našoj slobodi i odgovornosti: traži da dosljedno i odgovorno živimo primljeno sinovstvo. Bitna je jednostavnost čovjeka. Čudo Božje ljubavi – Božji dar svetosti može se razviti i rascijetati u svakom čovjeku. I danas postoje svetci, mnogi svetci, ne samo na Nebu nego i na Zemlji. Snaga Kristove milosti jača je od svakoga zla. Ta se snaga razotkriva u velikom mnoštvu ljudi dobrega srca i dobrih djela, najčešće poniznih i samozatajnih. O njima se malo govori, ali su uvijek nazočni, djelotvorni. Svetci na zemlji nisu bezgrešnici, nego ljudi čvrsta kršćanska stava, srcem Božji, ljubavlju otvoreni prema bližnjemu. Svetci su ljudi koji su napravili izbor od kojeg ne odstupaju ni po koju cijenu, pa ni cijenu života. Njihov je izbor Božji put ljubavi koji slijede, svatko u svom pozivu i životnoj situaciji. Svetci su u Crkvi i u svijetu svjedoci nade. Pozivaju nas da vedra lica i odvažna srca s nadom gledamo u budućnost koja nas čeka, sigurni da posljednju riječ ima dobro, a ne zlo, svjetlo, a ne tama, život, a ne smrt, radost, a ne očaj, mir, a ne strah.

Na kraju svete mise svećenik je vjernicima podijelio blagoslov grla, po zagovoru sv. Blaža, biskupa i mučenika. Blagoslov se temelji na staroj predaji po kojoj je sv. Blaž svojim blagoslovom spasio dječaka kome je u grlu zapela riblja kost. Sveti Blaž bio je jedan od onih nebrojenih junaka prvih stoljeća crkvene prošlosti koji su svoje uvjerenje zapečatili krvlju i životom. Potekao je iz grada Sebaste u Armeniji. U ranoj se mladosti opredijelio za Krista, njegov nauk i za potpun kršćanski život. Bio je izobražen čovjek i liječnik, veliki prijatelj siromaha i bolesnika. Pomagao im je ne samo kao liječnik nego još više kao kršćanin koji je u njima gledao i susretao samoga Krista. Od liječnika je postao biskup, apostolski naslijednik i pastir Kristova stada. Za vrijeme cara Licinija buknuo je strašan progon kršćana. Sv. Blaž svoje je vjernike bodrio da ustraju u vjeri. Sveti Biskup hrabro je podnio sve okrutne muke i nije se dao ničim zastrašiti. Krvnik mu je 317. g. odrubio glavu. Ta je glava kao dragocjena relikvija 972. g. došla u Dubrovnik, Grad ga je izabrao za svoga zaštitnika i već više od 1000 godina stoji pod njegovom moćnom zaštitom. Relikvija sv. Blaža nalazi se i u crkvi u Grožnjanu. Sv. Blaž, mučenik i svjedok vjere, može svakome vjerniku služiti kao uzor vjernosti Kristu i kao primjer kršćanske dobrotvornosti prema bližnjemu.

Nakon svete mise i blagoslova grla, brojni vjernici, župljani Grožnjana i njihovi gosti, hodočasnici iz susjednih župa, nastavili su druženje uz prigodan domjenak.

Valerija DM

Vodnjan

U petak, 31. siječnja 2020. godine, u Vodnjanu je povodom 808. godišnjice župe u sadašnjem sjedištu sazvana tiskovna konferencija za blagdan zaštitnika župe svetog Blaža. Počeci župe inače sežu u 4. st. Na konferenciji su objavljena „senzacionalna otkrića“ kako su ih definirali mediji: kopija Torinskog platna, lubanja svetog Huberta, i odijelo pape Inocenta XII. (+1700.). Tom je prigodom objavljen i izlazak iz tiska kolor monografije „Sanctuarium Adignani“ na 836 stranica većeg formata o 300 relikvija različitih svetaca koje se čuvaju u Vodnjanu. Posebni je interes javnosti izazvala kopija Torinskog platna, jedna od šest postojećih veličine izvornog Platna. I lubanja svetog Huberta biskupa iz današnje Belgije (+727.) kojega su lovci čitavog svijeta izabrali za svog zaštitnika zbog čudesnog događaja u lovnu koji ga je potaknuo na obraćenje i prihvatanje svećeničkog poziva. U planu je izrada dragocjenog relikvijara za svečana izlaganja. O blagdanu sv. Blaža, u ponedjeljak 3. veljače, svečanu je poldanju koncelebriranu misu predvodio biskup u miru mons. Ivan Milovan. On je život svetog Blaža, biskupa i mučenika, istakao kao uzor ljudima za sva vremena. Na slavlju je sudjelovao saborski zastupnik Anton Kliman i gradonačelnik Vodnjana Klaudio Vitasović s bližim suradnicima. Slavlje su pratili zbor Zajednice Talijana iz Vodnjana i dječji zbor Osnovne škole Vodnjan. Nakon mise mnoštvo je vjernika pomazano blagoslovljnim uljem, kakav je drevni običaj u Vodnjanu.

(Tekst: J; Foto: D. D.)

Labinski krizmanici hodočastili putevima bl. Miroslava Bulešića

Usubotu, 8. veljače osvanuo je lijep sunčan dan koji je bio naznaka kako će labinski krizmanici na hodočašću moći doživjeti ne samo značaj našega blaženika u njihovim životima dok se pripremaju za sakrament sv. potvrde nego i ljepotu prirode kojom smo prolazili. U programu naše biskupije istaknuto je kako formaciji za krizmu pripada upoznavanje djela i žrtve osobe Miroslava Bulešića. Četrdeset sedam labinskih krizmanika sa svojim je župnicima posjetilo mjesta koja su na poseban način obilježena životom i mučeničkom smrću bl. Miroslava Bulešića, svjedoka Krvave krizme. Prva nam je postaja bilo selo podno Ćićarije, Lanišće, u kojem je 24. kolovoza 1947. god. ubijen svećenik Miroslav Bulešić koji je bio pratitelj izaslanika Sv. Stolice dr. Jakoba Ukmara, djelatnika sv. krizme. Predavanje o životu i žrtvi Miroslava Bulešića u crkvi sv. Kancijana i Kancijanile održala nam je gđa Marija Žmak i nakon toga smo krenuli u obližnji župni stan, mjesto okrutna ubojstva našeg blaženika. Pozorno smo gledali dokumentarni film o blaženom Miroslavu i tadašnjim prilikama koje su obilježile poslijeratno komunističko razdoblje. Nakon zanimljiva predavanja uslijedila je okrepa jer je bilo prohladno i osjetio se hladni čićki zrak pa su dobrodošli topao čaj i slatkisi. Sljedeća nam je postaja bio Pazin i posjet Pazinskom kolegiju gdje je bl. Miroslav bio po-dravnatelj. U autobusu smo molili

jutarnje pohvale iz Časoslova, uz zahvalu Bogu za vedar dan koji nam je dao. U Pazinskom kolegiju imali smo priliku čuti informacije o ovoj poznatoj klasičnoj gimnaziji što je za krizmanike bilo vrlo zanimljivo jer uskoro moraju odlučiti o svom srednjoškolskom obrazovanju. Nakon razgledavanja Kolegija i ručka, poslušali smo svjedočanstvo maturantice Lidije koja je mlade ohrabrilu i potaknula na upis u ovu školu. Uime krizmanika Antonija i neprisutnoga vlc. Boška, koji su imali rođendan, počastili smo se tortom. Nakon kratka slobodnoga vremena vlc. Mirko Vukšić održao im je predavanje o mladenačkim brigama i kušnjama.

Okrijepljeni i tjelesno i duhovno uputili smo se prema Svetvinčentu, Blaženikovoj rodnoj župi, gdje nas je dočekao domaći župnik vlc. Darko Zgrablić. Govorio nam je o značenju krizme i kako će primanjem toga sakramenta, kandidati za krizmu postati zreli kršćani, ospobljeni za svjedočenje svoje vjere.

Na putu prema Labinu, u autobusu, održan je mali kviz s pitanjima o životu Blaženika, a najuspješniji među njima dobili su prigodne nagrade.

Na hodočašću se moglo čuti kako mi u današnje vrijeme imamo slobodu primanja sakramenata dok je za vrijeme službovanja M. Bulešića to bilo zabranjeno i sprječavano zastrašivanjem, pa čak i na fizički način. Ovo se hodočašće tradicionalno organizira već godinama za labinske krizmanike te je ono poticaj u njihovim životima da shvate važnost i vrijednost sakramenata na primjeru blaženika Miroslava Bulešića kojim se diči naša Crkva. (LB)

Svjedočanstva nekih od krizmanika:

Anamarija: Najviše mi se svidio Pazinski kolegij jer je tamo sigur-

nost velika, raspoređeno je vrijeme za učenje, slobodno vrijeme, svida mi se ambijent. Hodočašće je bilo lijepo, malo je tužno, ali poučno. Blaženik Miroslav Bulešić bio je hrabar i čista srca.

Alessia: Bio je vrlo zanimljiv film u Lanišću, sve prikazano, ostaci njegove košulje, dio zida na kojem su tragovi Blaženikove krvi. Vrlo je bilo zanimljivo slušati koliko je ljudi branilo ulaz u crkvu, zašto se nije dopuštala krizma. Drago mi je da sam išla na ovo hodočašće i radi toga što smo posjetili Pazinski kolegij, a planiram se upisati u tu školu pa mi je stoga bila korisna informacija o tome. To je jedna od najboljih škola u cijeloj Hrvatskoj i sve je dobro organizirano.

Lucija: Bilo mi je jako lijepo. Miroslav je imao sretan život, ali je ubijen jako mlad pa mi je to tužno i skoro sam počela plakati.

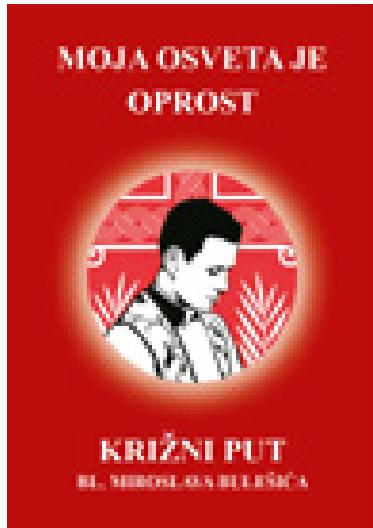
Lana: Svidio mi se Pazinski kolegij, a Miroslav Bulešić umro je jako mlad, toliko puno mogao je još dati za Crkvu. Ja bih imala jako velik kamen na srcu da znam kako sam učinila neko veliko zlo pa ne znam kako je bilo onim ljudima koji su ga ubili.

Nicole: Priča o Miroslavu Bulešiću najviše mi se sviđala, kako smo vidjeli njegovu odoru, kako je to sve izgledalo i kako je svoj život posvetio Bogu.

„MOJA OSVETA JE OPROST“

Križni put blaženoga Miroslava Bulešića

Uoči korizme izdan je Križni put blaženoga Miroslava Bulešića, pod nazivom MOJA OSVETA JE OPROST. Križni je put nastao na temelju duhovnih spisa najmlađega hrvatskog blaženika Miroslava Bulešića koji je posveđen svoju vjeru u Isusa Krista, podnijevši mučeničku smrt u Lanišću 1947. godine.

Postaje Križnoga puta sadrže razmatranja i molitve ponajviše iz Blaženikova Duhovnoga dnevnika, ali i iz drugih njegovih spisa, koji su vrijedno svjedočanstvo njegove ljubavi prema Bogu, Blaženoj Djevici Mariji i bližnjima.

Blaženi Miroslav slijedi Isusa na križnom putu. Svjestan je da slijediti Isusa na putu svećenštva znači dati sebe do kraja, bez ustručavanja i bezuvjetno. Svjestan je svoje ljudske slabosti i zato se sinovski pouzdaje u Blaženu Djericu Mariju kojoj se često utječe, u svim prigodama, posvećujući joj svega sebe. On zna da je vjera djelotvorna samo ako ju potvrđuju djela, stoga u svom Dnevniku piše: „K meni može doći svatko, bez ikakva obzira, za sve o čemu znate da vam mogu pomoći. Siromah neka se ne boji prekoračiti moj prag. Dok imam ja nešto, imat će i on. Si-

romahe sam uvijek volio, volim ih i voljeti ču ih i pomoći ču im u mjeri mojih mogućnosti.“ Na drugom će mjestu napisati: „Između žalosnog, tužnog, krvlju natopljenog naroda mi moramo biti dobri Samaritanci koji tješimo, liječimo, podižemo, povijamo svaku ranu u bijeli omot ljubavi, jer mržnja uzrokuje kravarenje a ljubav zacjeljuje rane.“

I zaista, blaženi Miroslav bio je dobar Samaritanac za sve oko sebe. U tom teškom vremenu kada je pod pritiskom neprijatelja vjere bilo teško ostati vjeren Bogu, on je ustrajao na svom križnom putu, bez obzira na cijenu. Njegova se hrabrost očituje u njegovim riječima: „Ako me hoćeš k sebi, evo me pripravna. Moj život Ti sasvim darujem za svoje stado. Uz Tvoju milost, i ako me Ti učiniš dostoјnim, ne bojim se mučeništva, već ga žudim.“ Cijena njegove ustrajnosti bila je prolijevanje krvi. To je vrhunac njegova životnoga križnog puta. Predosjećajući svoj skori odlazak s ovoga svijeta, pod stalnom prijetnjom komunista, on piše svoju duhovnu oporuku, a njegova se veličina iščitava upravo iz njegovih riječi: „Moja osveta je oprost.“ Netom prije svoje mučeničke smrti slavi svoju posljednju

svetu misu za obraćenje grešnika, da bi svoju dušu predao Bogu uz posljednje riječi: „Isuse, primi dušu moju!“

Križni su put priredile s. Barbara Stankov i s. Terezija Pavić, Službenice Euharistijskoga Srca Isusova i Marijina OMNIA DEO, a nakladnici su: Porečka i Pulska biskupija, Vicepostulatura blaženoga Miroslava Bulešića i „Josip Turčinović“ d.o.o.

Križni je put dar Porečke i Pulsko biskupije i možete ga nabaviti kod svoga župnika, a u digitalnom ga obliku možete preuzeti na internetskoj stranici Porečke i Pulsko biskupije.

O bl. Miroslavu Bulešiću u Širokom Brijegu

Molitveni program drugoga dana obilježavanja „10. dana pobijenih hercegovačkih franjevaca“ na Širokom Brijegu, u srijedu, 5. veljače, započeo je molitvom krunice i razmatranjem, nakon čega je misu zadušnicu predvodio vicepostulator postupka mučeništva bl. Miroslava Bulešića don Ilija Jakovljević. Koncelebrirali su vicepostulator fra Miljenko Stojić i fratri širokobriješkog samostana.

Don Ilija je u propovijedi istaknuo: „Mučeništvo nije junaštvo ili dokazivanje svoje ljudske moći; a još manje smatranje ovozemaljskog života bezvrijednim. Naši mučenici, naši fratri, nisu težili junaštvu, nego su nastojali, po uzoru na sv. Franju, svoj život suobličiti vrhovnom svećeniku Isusu Kristu i to do kraja, na križu. Mi ponekad više govorimo o junaštvu naših mučenika nego o njihovoj duhovnoj veličini. Oni su postali mučenici ne zbog svog junaštva, nego zbog vjere i vjernosti Katoličkoj Crkvi i svom hrvatskom narodu. Izvor i počelo njihovog mučeništva treba gledati u njihovoj vjeri. Jer da nisu imali vjere, kad su došle nevolje, progonstva, mogli su otici, napustiti svoje zvanje i ovaj kraj. Međutim, oni nisu mogli svoju redovničku odjeću zamijeniti nekom drugom odorom, nisu mogli evandelje zamijeniti nekom ideologijom. Na naše fratre možemo primijeniti riječi bl. Miroslava Bulešića, mučenika istog sustava: ‘Ako me ubiju, ubit će me za vjeru i za Boga!‘ To nisu bile riječi očaja, već riječi duboke vjere koja je Božji dar. U mučeništvu naših fratra gledamo proslavu Isusa Krista. Oni su odlučili ići za njim do svoje Golgotе, u svom mučeništvu oprastajući svojim ubojicama“. Jakovljević je također istaknuo: „Naša ljudska memorija ponekad je prepuna onog ljudskog, izvanjskog, što se dogodilo. Moramo zapisati ono što se dogodilo, to je naša obveza prema svim žrtvama i napačenom našem narodu. Znam da se morate boriti za povijesnu istinu, jer i danas postoje pojedinci i sustavi kojima ne samo da nije stalo do istine o stradanju hrvatskog naroda, već svjesno i sustavno nastavljaju iskrivljivati povijesne činjenice. Naša je zadaća govoriti, pisati samo istinu. Na nama je da skinemo stigmę ljage s naše subraće koju na njih staviše oni koji su ih pobili. Neka nam fra Leo i subraća (širokobriješki mučenici) budu nadahnute da i mi danas dostoјno živimo svoju vjeru i ostanemo vjerni Svetoj, Katoličkoj i Apostolskoj Crkvi“.

Misna čitanja i molitvu vjernika čitali su članovi FRAMA-e Široki Brijeg. Oni su predvodili i pjevanje na misi zadušnici.

IKA

„Čovjek savjesti oblikovane Božjom Istinom“

Umjestu Škropeti, nedaleko Pazina, svetkovina blaženoga Alojzija Stepinca proslavljena je svečanom misom u nedjelju, 9. veljače 2020. u crkvi posvećenoj tom Božjem ugodniku. To je jedina crkva na području Po-rečke i Pulske biskupije posvećena bl. kardinalu Stepincu.

Misu je predvodio pazinski dekan, župnik pazinske Župe sv. Nikole, Tinjana i Berma, preč. Mladen Matika, u susavlju s vlč. Josipom Kalčićem, preč. Antom Žufićem te uz asistenciju trajnoga đakona Ivana Kisegija. Župnik, vlč. Rudi Koraca, dirigirao je zborom koji je lijepim pjevanjem glazbeno uzveličao to misno slavlje.

U uvodnom obraćanju okupljenim vjernicima, koji su posve ispunili ovo lijepo zdanje, preč. Matika podsjetio je da se ove godine navršava 60. obljetnica rođenja za Nebo bl. Alojzija Stepinca. Njegov nebeski rođendan slavimo zato jer je tim nebeskim rođendanom postao besmrtn, rekao je predvoditelj, te istaknuo da se ovih dana u mnogim župama odvijaju Devetnice i Trodnevnice tom blaženiku kojeg je sveti papa Ivan Pavao II. uzdigao na čast oltara. Njegove kreposti i njegov život uvijek nadahnjuju.

Budimo svjetlo u tami

Preč. Matika na početku homilije izrazio je radost što po prvi put slavi misu u toj crkvi. Podsjetio da smo

prošle nedjelje slavili Svjećnicu, a svjeća nas upućuje na Isusa Krista, na Isusa koji je bio i jest Svjetlo svijeta. Ali potiče i nas da budemo svjetlo tamo gdje smo posaćeni, tamo gdje živimo, gdje radimo, ali ne bilo kakvo svjetlo, nego da pronosimo Božje svjetlo. Prorok Izajija kaže da čovjek koji se udaljava od Boga, živi u tami. Na tu tamu pokazivao je blaženi Alojzije Stepinac. Ukaživao je na nepravde koje je čovjek u onom teškom vremenu komunizma doživljavao, a i sam on koji je bio zatočenik ukazivao je za kim trebamo ići, to je svjetlo Isusovo. Propovjednik je nadalje citirao homiliju kardinala Ratzingera koju je održao u Zavodu sv. Jeronima u Rimu. On je o bl. Stepincu rekao da su Krista mrzili i prognali jer je navještao Božju ljubav za sve. Gledajući na taj način, možemo bolje razumjeti poruku sluge Božjega: kardinal Stepinac vodi nas Kristu i uprisutnjuje njegovu poruku, a Krist nam omogućava da vidimo dubinu srca, prave korijene ovoga života. Naš blaženik, naš sluga Božji, živio je upravo odbačenost iz ljudske slave, živio je osamljenost i patnju. Kardinal Stepinac bijaše čovjek savjesti koji se uime savjesti suprotstavio moćnom društvu, moćnom sustavu, bio je čovjek savjesti prosvijetljene Kristovom Riječu, čovjek savjesti oblikovane Božjom istinom

i preko savjesti njegov je hod dosegao Istinu, a to je put pravoga života.

Ljubeći brata, ljubio je Boga

Znamo da je sluga Božji doista u vlastitom životu živio onostranost, nije promatrao svoje biskupstvo i svoje svećeništvo kao čast, kao dobrostanstvo, doista se izgubio u Bogu, a gubeći se, pronašao je pravi život. Budući da je ostavio samoga sebe, postao je toliko slobodan da mu je bilo sasvim svejedno što će s njegovim životom učiniti. Slobodan u poimanju ljudske časti, slobodan u podnošenju uvreda, kleveta, slobodan da ljubi. Čitajući svjedočanstva, ostajemo zadvljeni njegovim likom, duhovnim krepostima, posebno poniznošću i smjelošću kojom opršta svojim progoniteljima. On je do kraja, ljubeći brata čovjeka, ljubio Boga. Molite za one koji vas progone. Ljubav, iskreno praštanje i sažaljenje prema vlastitim progoniteljima, kao i svesrdna molitva za njih – to je osveta jednoga svetog čovjeka. Zato i jesu svetci, jer se ne daju zarobiti mržnjom koja ih okružuje, nego usprkos blatu bačenom na njih znaju ostati čisti. Dakako, ne svojom, nego Božjom snagom. Tu je snagu blaženi Alojzije svakodnevno primao iz Božje nazočnosti na koljenima pred svetohraništem. O, kad bi se svi ponovno vratili k svetohraništu! O kad bismo dopustili da nas takne vječno svjetlo koje tu gori! Onda bismo pravo razumjeli Stepinčevu poruku te bismo željeli i mogli biti nositelji svjetla u ovom vremenu. Danas nam trebaju ljudi Stepinčeva duha koji jasno čuju Božju riječ i u životu je žive, naglasio je preč. Matika.

Na kraju se nazočnima prigodnim zahvalama obratio župnik domaćin vlč. Rudi Koraca, a po završetku misnoga slavlja druženje je nastavljeno ispod trijema i na prostoru ispred crkve.

***

Crkva bl. Alojzija Stepinca u selu Škorpeti građena je od 1999. do 2010. godine. Kamen temeljac bla-goslovio je sveti papa Ivan Pavao II. 1998. godine u Mariji Bistrici, a posvetio ju je biskup Ivan Milovan 7. svibnja 2010. godine. U oltaru,

od domaćega kamena, pohranjene su relikvije Blaženika koje je za tu crkvu darovao kardinal Josip Bozanić. Četiri velika bočna prozora ukrašena su vitrajima s likovima velikana Crkve, uz prigodne poruke sv. Majke Tereze, sv. Ivana Pavla II., svetog Maura i bl. Miroslava Bulešića. Vitraji su postavljeni prilozima istarskih svećenika i vjernika toga kraja. Crkva je izgrađena u skladu s povijesnim arhitektonskim značajkama sakralnih objekata u Istri, pa tako ima prepoznatljivu loplicu i preslicu. Činjenica da je crkva po-dignuta uz izuzetno zauzeto sudje-lovanje mještana, koji su tijekom izgradnje sudjelovali i u brojnim radnim akcijama, pokazatelj je ve-likoga štovanja koje u tom kraju po-stoji prema bl. Alojziju Stepincu.

Prvi pokušaj pokretanja izgradnje postojao je još davne 1955. godine, no zbog sveopće društveno-političke klime tada nije ostvarena. U toj filijalnoj crkvi župe Motovunski Novaki, mise se održavaju redovito nekoliko puta tjedno, a koristi se povremeno i za razne biskupijske susrete.

Tekst: G. Krizman,
Foto: N. Peteh

Proslava Stepinčeva u Funtani

I ove se godine, već tradicionalno, o spomendanu bl. Alojzija Stepinca održala duhovna obnova u Funtani koju je predvodio fra Anto Baraćić, župnik Župe sv. Ivana Pavla II. iz Petrinje. Težište je stavlјeno na tri teme, i to: Stepinčeva ljubav prema Bogu, prema Crkvi i prema svom hrvatskom narodu.

U nagovorima i homilijama govorio je o Kardinalovoj vjeri koju je dobio majčinim mlijekom, i tu istu vjeru dostojanstveno svjedočio do kraja svoga života. Gajio je posebnu pobožnost prema Majci Božjoj, govoreći kako bi hrvatske obitelji procvjetale kad bi se u njima svaki dan molila Krunica. Hodočastio je u marijanska svetišta, a najviše u Mariju Bistrigu. Tada je Crkvu i svoj narod povjeravao Gospu.

Ta mu je vjera pomagala tijekom cijelog života, posebice u teškim trenutcima njegova života, dok je bio u sužanjstvu i u progonstvu. Imao je neograničeno pouzdanje u Boga i u Crkvu. Naglašavao je da je sv. Crkva Majka po kojoj smo preporođeni i spašeni. Baš je zato neprijatelj napadao Crkvu, koja je zajednica vjernika, te je kao takva bila na njegovu udaru, tražeći od Kardinala da odstupi od Rima i pape, pa kad to nisu uspjeli, onda je počeo nezapamćen progon njega, biskupa, svećenika i vjernika. Bio je čovjek molitve. Krunica mu je bila omiljena. Nikad je nije prestao moliti. Molio je pred Presvetim svaki dan sat i pol, a najviše u dani karnevala te korizme. Svi njegovi uspjesi bijahu u sjedinjenju s Isusom u molitvi. Upisao se u bratovštinu svećenika klanjatelja svetom sakramantu.

Bio je ljubitelj Božje riječi, koju je razmatrao, a na-kon toga drugima od sveg srca naviještao. Poticao je

svećenike da mole i potiču narod kako treba čitati Sv. pismo u obiteljima. Imao je veliku ljubav prema svom hrvatskom narodu, isto kao što je Isus ljubio svoj narod, kao Marija i prorok Jeremija.

Resila ga je i pobožnost prema Srcu Isusovu. Bio je čovjek savjesti, posebice u danima kad ga nepravedno osuđuju, ostaje branitelj potlačenih i siromašnih.

Umire sveto, mučenički, ne naglo nego pomalo, noseći svoj križ dokraja. Uuzdajući se u Boga, postao je križonoša svoga naroda.

Njegov je grob nezaobilazno mjesto molitve. Oko njegova groba ne prestaju kolone ljudi iz Domovine i cijelog svijeta.

Tomislav Čoga

Uz 30. obljetnicu smrti dr. sc. ANTE KRESINE

*O, Bože, žeže tvoja riječ
i tjesno joj je u grlu,
i željna je da zavapi. (...)*
/iz Svakidašnje jadikovke Tina Ujevića/

Jedan je čovjek svojom pojavnosću, svojom duhovnošću i karizmom prevažan za naš kraj, za Žminj. On je svojim radom i djelovanjem daleko nadmašio naše lokalne okvire, tim više osjećamo ponos da jedna ovako mala zajednica može iznjedriti tako velikoga čovjeka.

O njemu su pisali ljudi vični Peru, oni koji su ga dobro poznavali, i njega kao osobu i njegov rad. Pisali su i govorili u raznim prigodama, kao što su one u svezi s obilježavanjem obljetnica njegove smrti u njegovoj rodnoj župi Žminj, ili na Teologiji u Rijeci, gdje je proveo većinu svoga radnog vijeka. O njemu su tada nadahnuto govorili dr. Božidar Mrakovčić, fra Emanuel Hoško, don Anton Suljić, i drugi.

Posebno nam je dragocjeno svjedočanstvo vlc. Željka Zeca naslovljeno *Profesor Kresina u sjećanju jednog studenta* u kojem opisuje svoga profesora kao neponovljiva, originalna čovjeka čija su predavanja bila izuzetno dobro posjećena, i koji kaže: „Govorio je jasnim riječima i bistrim pogledom ispod svojih naočala, ali ne manje i svojim pokretima tijela koji su postali gotovo znak njegova raspoznavanja.“ Ili isti autor na drugom mjestu: „Kao profesor dr. Kresina je bio prije svega stručan, dinamičan, logičan, uvjerljiv i u tom smislu ploden učitelj.“

Ako isključimo razne enciklopedije i leksikone koji na svoj način bilježe Kresinin značaj i važnost, svi su drugi radovi o njemu nadahnuti i topli, i pisani sa željom da prenesu žar njegova rada, žar njegovih riječi kojima su bili taknuti i susreta kojima su bili obogaćeni. Antun Kresina je taj čovjek. Čak je i njegovo obiteljsko ime znakovito – veliki organj, kriješ. Taj ga je veliki organj na neki način obilježio kao čovjeka. Svake se godine, početkom listopada, u njegovu rođnom mjestu obi-

lježava obljetnica velikoga stradanja kada su njemački vojnici zapalili selo i poubijali sve na koje su našli, a u vatu su bacana i nedužna djeca. Kresina kaže: „Ja nisam neki slučajni čovjek. Rođen sam u Kresinima, u Žminju. Za vrijeme rata su nam sve poklali.“ Antun Kresina ostao je živ.

A rodio se 25. 10. 1934. upravo u tim Kresinima, nadomak Žminja. Osnovnu školu završio je u Žminju, Klasičnu gimnaziju u Pazinu 1954., 1959. zaređen je za svećenika, a 1960. godine diplomirao je na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, gdje je i položio licencijat iz teologije. Godine 1962. na Papinskom biblijskom institutu stekao je licencijat iz biblijskih znanosti, a na Papinskom sveučilištu „Gregoriana“ doktorirao je 1965. godine tezom *O kršćanskoj duhovnoj zrelosti kod sv. Pavla (De maturitate spirituali Christiana iuxta mentem s. Pauli)*. Predavao je na Visokoj bogoslovnoj školi u Zadru 1965./66. na samom svom početku djelovanja, a kasnije na Teologiji u Rijeci i Zagrebu do kraja svoga života (1990. godine).

U izdanju Kršćanske sadašnjosti iz Zagreba tiskane su mu knjige: *Čovjek s onu stranu tvari*, 1989., *SvitanjeizaGolgote*, 1990. i poslije njegove smrti *O, Bože, žeže tvoja riječ*. Knjigu *Poslanje egzegeze u katoličkoj crkvi*, također u izdanju Kršćanske sadašnjosti, potpisuje kao suautor uz Zvonimira Izidora Hermana i Marija Cifraka. Ta je knjiga otisнутa 2008., a u nju je uvršten članak Ante Kresine *Stanje biblijskih znanosti poslije Drugog vatikanskog sabora*. Podsetimo se, Drugi vatikanski sabor sazvao je 1962. godine papa Ivan XXIII. Nakon njegove smrti vodio ga je papa Pavao VI., a zaključen je 1965. godine. Možemo reći da je to bio najvažniji crkveni događaj 20. stoljeća, koji je donio novine, kao što je slavljenje mise na narodnim jezicima i općenito otvoreni prijateljstvo prema drugim svjetskim religijama. U nekim se izvorima pogrešno navodi da je Kresina preveo tu knjigu.

U knjizi *Čovjek s onu stranu tvari* Kresina se bavi odnosom znanosti i vjere: „Autor vidi mogućnost usklađivanja tih dviju zbiljnosti u novoj viziji čovjeka i svijeta... On zastupa mišljenje da su znanost i religija dve moguće razdvojene i podijeljene stvarnosti, ali da su svijet i čovjek jedna zbiljnost.“ Pri tome nije cilj njihovo razdvajanje, nego upravo suprotno, njihovo približavanje. Poznavatelji Kresinina opusa tvrde da je upravo ta tema bila predmet njegova trajnoga interesa i njegova preokupacija.

Knjiga SvitanjeizaGolgote, kao što njen podnaslov kaže, donosi njegova razmišljanja o Evandelju, koja su mu poslužila kao svojevrsna priprema za brojne duhovne vježbe koje je vodio čitav svoj radni vijek, od Dubrovnika, Šibenika, Zadra, Rijeke, Zagreba, Varaždina, Đakova, pa čak do Subotice, o čemu svjedoče podatci iz njegove ostavštine u knjižnici na Teologiji u Rijeci o kojoj se brine knjižničar Branko Benčić.

Knjiga O, Bože, žeže tvoja riječ sadrži biblijska razmišljanja koja su izlazila u kršćanskoj obiteljskoj reviji *Kana* od 1986. do početka 1990., a za tisak su je pripremili Kresinini prijatelji i suradnici. Tim tekstovima koji su izlazili u *Kani* pod zajedničkim naslovom *Kako čitati Bibliju*, dodani su i slični članci, objavljeni u drugim edicijama.

Zanimljivo je kako je knjiga dobila naslov, o čemu u njenu predgovoru piše Bonaventura Duda: „*Kresina je naime često bio časovit i nije uvijek pazio da se doreče, ali su Božje riječi u njemu živjele, on ih je nosio kao svoju svjetlost i svoj život, osjećajući nagnuće da ih priopći čovjeku susretniku s tako živim gestama, uvijek gorućih očiju, upiljenih u sugovornika - pa da zajedno dalje krenu i o Božjoj riječi neprestajući razmišlja-ju. I kada smo se mi, njegovi prijatelji i kolege, dogovarali o naslovu knjige, brzo su nam se javili biblijski tekstovi o Božjoj riječi kao ognju, kao žeravici. Onako kako je to ognjevito iskazao prorok Jeremija kojemu riječ Božja bijaše »u srcu kao rasplamnjeli oganj, zapretan u kostima mojim« (Jer 20,9). Ne znam odakle i kojim putem, ali svakako srećom, taj je temeljni biblijski doživljaj Božje riječi iskazan u pokliku jedne od vrhunskih pjesama hrvatske duhovne lirike, u velepjesmi Tina Ujevića, a glasi: O Bože žeže tvoja riječ!“*

Stih uzet iz jedne od najpoznatijih pjesama Tina Ujevića *Svakidašnje jadikovke* snažno ocrtava sadržaj knjige, a još više samoga autora, što su mogli upotrijebiti samo njegovi najbolji poznavatelji.

Vrlo je važan, gotovo nezabilazan, njegov rad na tzv. Zagrebačkoj Bibliji koja je doživjela brojna izdanja. Kresina je sudjelovao u hrvatskom prijevodu i napisao uvode i napomene uz Petoknjižje, Po-

vjesne i Proročke knjige Stoga zavjeta te obavio biblijsku lekturu.

Usto, napisao je i znatan broj znanstvenih radova, mnogi mu radovi nisu objavljeni; odgojio je mnoge generacije studenata prenjevši im svoju želju za znanjem i naukom, i bio duhovni odgojitelj mnogima, a njegova se predavanja pamte i danas.

Gospodinu Branku Benčiću, bibliotekaru na Teologiji u Rijeci, povjerene su na čuvanje njegove bilješke i rukopisi i drugo arhivsko gradivo. On pomno bilježi svaki rad i suradnju pa tako kaže da je Kresina surađivao u preko dvadeset naslova crkvene periodike, od čega ćemo izdvojiti samo neke od njih: *Glas Koncila* (1966. – 1967., 1973.), *Istarska Danica* (1971., 1980., 1984., 1986. – 1987.), *Zvona* (1971., 1981.), *Služba riječi* (1972. – 1990.) čiji je bio urednik; *Kana* (1981., 1986. – 1990.), *Marijin Trsat* (1984.), *Ladonja* (1989.) i drugi. U originalnoj verziji teksta za natuknicu o Kresini u *Hrvatskom bibliografskom leksikonu* Benčić kaže da mu je na radnom stolu ostao 179. broj *Službe riječi* na kojem je radio kada ga je zatekla prerna smrt, a da njegovu ostavštinu čini zbirkha od 1200 knjiga, pretežito iz biblijskoga područja te rukopisni i neobjavljeni radovi; među ostalima znakovit je naslov: *Smrt kao dobitak* (Fil 1,21).

Prevodio je s latinskoga, talijanskog, engleskog jezika; pisao je predgovore knjigama teološkoga sadržaja, bio je član Vijeća za nauk vjere Biskupske konferencije Jugoslavije.

Ovih nekoliko napomena o njemu ne mogu ni približno izreći što je sve Kresina bio i što nam sve Kresina znači, ali mogu nas podsjetiti na njega. Ljudi poput njega nisu slučajni ljudi. Neka nam on bude ono svjetlo, onaj oganj koji je njega poštadio i učinio ga trajno vidljivim među nama.

Nada Galant

PRIJATELJI RIJEČI BOŽJE

„Vi ste moji prijatelji“

„*Sve postade po Riječi*“ (Iv 1,3). „*Gospodnjom su riječju nebesa sazdana*“, govori nam pjesnik u psalmu.

„*U početku bijaše Riječ. I riječ bijaše u Boga.*“ „*Riječ Tijelom postade i nastani se među nama.*“

Isus je nazvao apostole svoje: „*Vi ste prijatelji moji ako činite ono što vam zapovijedam*“ (Ivan 15,14). „*Nazivam vas prijateljima, jer sam vam obznanio sve što sam čuo od Oca svojega*“ (Iv 15,15). A obznanio je Isus Riječ Božju – što je i on sam: utjelovljena Riječ!

Svi mi imamo čast biti Isusovi prijatelji. Prijatelji smo Riječi Božje. Okupljali smo se i okupljamo se oko Božje Riječi. Tisućljećima tako, otvara se nebo kroz Riječ navještenu, oživotvorenu. Sve od Mojsijeva gorućeg grma koji gori a ne izgara, ne nestaje, nego neprestano plamti plemenom neugasivim. Gori. Gore srca! Za ljubav! Za Boga! Božja Riječ je Mojsijev gorući grm. Govori Gospodin Mojsiju, govori Bog i nama: „*Izuj obuću s nogu! Jer mjesto na kojem stojiš sveto je tlo. Ja sam Bog tvoga oca, Bog Abrahamov, Bog Izakov, Bog jakovljev.*“

Govori Bog svima, progovara svakomu. Na kraju vremena, u ove dane, progovori nam u Sinu. U Njemu dobismo baštinu, posinjenje, posvećenje koje vodi k spasenju. *Teto glasa s neba: Ovo je Sin moj, ljubljeni! U njemu mi sva milina!*“ I svakome ponaosob govori Bog. I zamilovao nas je u svom sinu, Isusu Kristu: „*Ti si prijatelj moj, sin moj ljubljeni! U tebi mi sva milina!*“

Tomislav Milohanić

BL. MIHAEL SOPOĆKO - SLUGA I SVJEDOK BOŽJEGA MILOSRĐA

Osnivač Družbe sestara Milosrdnoga Isusa

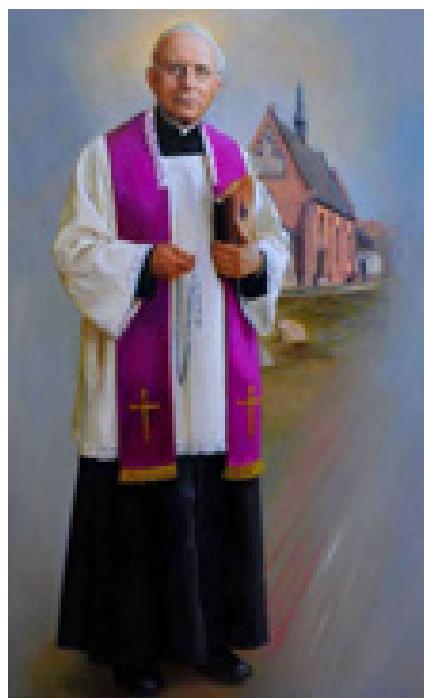
(spomendan - 15. veljače)

„To je svećenik po mojoj srcu. Njegovi naporci su mi dragi. Ti vidiš, moja kćeri, da se mora ostvariti moja volja i što sam obećao ja držim.“ (Dn 1256.)

Tko je bio taj svećenik po srcu Isusovu, o kojem je slušala sv. Faustina?

Blaženi vlč. Mihael Sopoćko rođen je 1. studenoga 1888. godine u mjestu Juszewszczyzna, sadašnja Bjelorusija. Bio je najmlađe od četvero djece u obitelji. Odrastao je u teškim materijalnim uvjetima, ali okružen roditeljskom ljubavlju. Godine 1910. stupio je u sjemenište u Vilnu, sakrament svećeničkoga reda primio je 15. lipnja 1914. godine. Od 1914. do 1918. služio je kao kapelan u župi Taboryszki. Tu se susreo s jako siromašnim pastoralom. Nakon što ga je župnik prihvatio, započeo je kateheze s djecom i mladima, učio je mlade pjevati i osnovao je crkveni zbor. U mjestima Miedniki i Onžadowo, nalazeći se na kraju župe, sagradio je kapelu i osnovao pastoralni centar.

Uočavajući potrebe godinama zanemarena školovanja, posebno poljskoga jezika, doveo je do otvaranja oko 40 škola, u kojima se školovalo oko 1000 djece. Bilo je to u vrijeme Prvoga svjetskog rata i njemačke okupacije. Sam je uvidio nedostatke svoga

školovanja. Kada mu je 1918. godine prijetio pritvor, otisao je u Varšavu na studij.

Godine 1924. vlč. Sopoćko vratio se u Vilno gdje nastavlja službu vojnoga kapelana. Doprino je obnovi „vojne“ crkve sv. Ignacija. Biskup Jerzy Matulewicz naložio mu je da organizira katoličku udrugu mladih. U kratko vrijeme osnovano je osam udruga poljske mladeži. Dana 17. siječnja

1933. godine vlč. Sopoćko imenovan je isповjednikom u Družbi sestara Majke Božje od Milosrđa. U ljetnim mjesecima te godine došlo je do prvoga susreta vlč. Mihaela Sopoćka sa časnom sestrom Faustinom Kowalskom. Od tога trenutka postao je njezin isповjednik i duhovnik. Susret sa s. Faustinom dao je novu dimenziju životu vlč. Sopoćka. Središte njegova života bilo je širenje kulta Božjega milosrđa i briga o njegovu priznavanju. Izvršio je sve što je sv. Faustina primila u objavama Milosrdnoga Isusa. Naložio joj je pisati svoja nutarnja duhovna iskustva, a zahvaljujući tome je nastao Dnevnik. Zaslужan je za nastanak slike Milosrdnoga Isusa prema uputama s. Faustine. Vlč. Sopoćko je uložio napore oko priznavanja slike i širenja štovanja blagdana Božjega milosrđa drugu nedjelju po Uskrsu i trudio se oko toga sve do posljednjih dana svoga života, ne dočekavši plodove svojega rada. Osnivač je Družbe sestara Milosrdnoga Isusa, družbe o kojoj je Isus govorio s. Faustini. Za prvu zajednicu sestara napisao je formacijski list, a kasnije uredio Konstitucije, prema nadahnucima sv. Faustine.

Umro je 15. veljače 1975. godine. Njegova beatifikacija bila je 28. rujna 2008. godine u Białystoku u Poljskoj.

Sestre Milosrdnog Isusa

Sestre Milosrdnog Isusa djeluju u Hrvatskoj od 23. rujna 1999. godine.

Njihova karizma je slavljenje, navještanje i moljenje Božjega milosrđa za cijeli svijet. „Družba sestara Milosrdnog Isusa pozvana je u Crkvi slaviti Boga, u Presvetom Trostvu jedinoga, u otajstvu njegova milosrđa, kroz osobito posvećenje i ukazivanje na Božje milosrđe, koje se u punini objavilo u osobi Isusa Krista.“ (Konstitucije kongregacije)

Utemeljitelj Družbe je blaženi Mihael Sopoćko (Poljak). Družba

je osnovana 1941. u Vilni (Litva), a zajednički život sestara započeo je u Mysliborzu (Poljska), 25. kolovoza 1947.

Razlog osnivanja Družbe navela je sv. Faustina Kowalska, duhovna majka Družbe: „Bog traži redovničku zajednicu koja će propovijediti Božje milosrđe i izmoliti ga svijetu.“ Isus je sv. Faustini objavio da želi upravo takvu redovničku zajednicu.

Kongregacija sestara Milosrdnog Isusa je kontemplativno-aktivna Družba. Sestre vode vrtice, škole, bolnice, staračke domove, domo-

ve za nezbrinute majke, te pomažu u župama. Družba je biskupskog prava od 1955., a broji 110 članica koje žive u 21 zajednici. U Porečkoj i Pulskoj biskupiji sestre žive i djeluju u Puli. Geslo Družbe je: *Isuse, ja se uzdam u tebel!*; a pozdrav glasi: *Uzdajmo se u Gospodina!*

Post - ljubav prema Bogu, bližnjima i samome sebi

Počinje korizma, posebno vrijeme u ciklusu liturgijske godine, kada razmišljamo o Isusovu četrdesetodnevnom boravku u pustinji, gdje se u osami pripremao za svoje javno djelovanje kroz molitvu i post. Crkva nam u tom vremenu pripreve za najvažniji kršćanski blagdan – Uskrs, stavlja na srce molitvu, pokoru i djela milosrđa. Neki će vjernici stoga biti potaknuti da više vremena odvoje za molitvu, neki će se više truditi drugima činiti dobro, a neki će stvoriti odluku da će se u nečemu odricati. Međutim, u ovom vremenu hedonizma, materijalizma i konzumerizma, u vremenu kada je tijelo postalo kult, malo će se vjernika odlučiti za post. Crkva dva puta u godini obvezuje na post i nemrs: na Čistu srijedu, kojom počinje korizmeno vrijeme, i na Veliki petak, kada se sjećamo Isusove muke i smrti na križu. Tada su obvezni postiti svi vjernici od 14. do navršene 60. godine života, osim bolesnih. Osim u ta dva dana, prakticiranje posta ovisi isključivo o našoj spremnosti na odricanje, a još više o svijesti vjernika o duhovnoj vrijednosti posta.

Što je uopće post? Post je vrsta tjelesnog odricanja, vanjske pokore, a najčešće se sastoji u uskraćivanju hrane i pića, jedan ili više dana. U našem narodu, u zapovijedane dane posta uglavnom se obdržava i nemrs tako da će se mesni jelovnik zamijeniti ribljim, a nerijetko će se dogoditi da će riblji jelovnik biti skuplji od mesnog. To nije post jer u svojoj biti post je uskraćivanje, a ne zamjena jelovnika. Važno je znati da post, kao i svaki drugi oblik vanjske pokore, nije svrha sam sebi. Svrha je pokore stjecanje slobode srca od ropstva zlu i grijehu, kako bi se u našim srcima otvorio prostor za porast Božje ljubavi u nama. Post postiže svoj učinak na našu dušu samo kada se posti iz ljubavi prema Bogu. Da bi naš post bio vrijedan pred Bogom, postiti treba u poniznosti srca. U protivnom – kad bi čovjek postio o kruhu i vodi, a u srcu se oholio ili smatrao boljim od onih koji ne poste, taj post bi bio oholi post i bio bi štetan za našu dušu. Bogu se to nikako ne bi svidjelo, jer Isus nas uči poniznosti govoreći: „Učite se od mene jer sam krotka i ponizna srca.“

Na post nas može ponukati vlastita potreba ili potreba naših bližnjih, ali krajnji motiv treba biti da kroz odricanje koje činim želim uzvratiti ljubav Bogu. Može se dogoditi da bi čovjek htio postiti, ali koliko god se trudio ne uspijeva mu. Tada bi trebao moliti Boga da mu u srce ulije milost posta, da mu da snagu da se može oduprijeti poticajima tijela. Naravno da je i tijelo Božji dar, ta ono je hram Duha Svetoga, i baš zato što je naše tijelo toliko vrijedno, važno je postiti kako bismo ga očuvali slobodnim. Naše tijelo treba biti podloženo duhu, u suprotnom će tijelo nadvladati i čovjek će se ravnati samo po nagonima tijela, ne mareći za dušu, bližnje i za Boga. Stoga je ovo vrijeme korizme, vrijeme kada bismo se trebali povući u pustinju svoga srca s Bogom i više se usmjeriti na svoju dušu, upravo idealno vrijeme za post.

Zanimljivo je da već na prvoj stranici Biblije Bog zapovijeda: „Sa svakog stabla u vrtu slobodno jedi, ali sa stabla spoznaje dobra i zla da nisi jeo.“ A sv. Bazilije, razmišljajući o tome, piše: „Post je, dakle, zapovijeden u Raju. ‘To da nisi jeo!’ je, dakle, zakon posta i uzdržavanja.“ Osim toga, post preporučuju sveci svih vremena. Ne samo da su preporučivali post, nego su mnogi od njih i postili i činili druge vrste pokore. Jedan od najvećih pokornika u povijesti Crkve, veliki svetac - Petar Alkantarski, nakon svoje smrti ukazao se prvoj proglašenoj naučiteljici Crkve - sv. Tereziji Avilskoj i rekao joj: „O sretne li i blažene pokore koja je zavrijedila takvu nagradu!“ Sveti Župnik Arški, za kojeg je poznato da je dane provodio moleći, isповijedajući, posteći i čineći druge pokore, za vrijeme svoga života je bio vrlo dosjetljiv u ljubavi prema dušama, stoga je onima koji su dolazili k njemu na ispunjaj, davao malu pokoru, a on bi za njihove duše preuzeo oštru pokoru. Nije bez razloga da je upravo njega papa Benedikt XVI. u Godini svećenika postavio za uzor svim svećenicima. Vrlo je važno napomenuti da je i Blažena Djevica Marija, obraćajući se pastirima u Fatimi tražila od njih da mole krunicu i čine pokoru za obraćenje grešnika. Iako tek djeca, oni su to revno činili i srcem prikazivali, iz ljubavi prema Bogu i za obraćenje grešnika, i tako dostigli puninu kršćanske ljubavi - svetost.

Tako su činili sveci. A što je s nama? Želimo li naslijedovati njihov primjer ljubavi prema Bogu i bližnjima? Neka nas u tome potaknu i riječi svetoga oca Franje.: „*Draga braćo i sestre, svake godine Bog nam po Majci Crkvi daje da pokorom čistimo dušu. Hod prema Uskrsu, upravo nas poziva da obnovimo svoje kršćansko lice i srce, pokajanje, obraćenje i oprštanje, kako bismo mogli u punini doživjeti bogatstvo milosti i Vazmenog otajstva. Ne dopustimo da to milosno vrijeme prođe uza lud. Odbacimo svoju sebičnost i zaokupljenost samima sobom i okrenimo se Isusovu Vazmu. U prikladnom vremenu svete korizme neka Presveta Djevica, ogledalo savršenosti, izmoli svakom vjerniku onu hrabrost i onu nadu koje su neophodne da se odlučno uputimo u život obraćenja. Amen.*“

„Veće ljubavi nitko nema od ove...“

Što je smrtna kazna?

Smrtna kazna (eng. *capital punishment*, tal. *pena di morte*, njem. *Todesstrafe*) je zakonom predviđeno usmrćivanje osobe, koja se izriče nakon što je osoba proglašena kriminom za počinjenje kaznenog djela. Danas, prema europskom pravnom poimanju, smrtna kazna može biti rezultat samo zakonom utvrđenog i strogo kontroliranog pravnog postupka. U pravilu se ona izriče nakon provođenja sudskog postupka koji rezultira izvršenjem smrtne prelige. U Europskoj Uniji je smrtna kazna zabranjena tako da niti jedna članica EU nema smrtnu kaznu kao moguću presudu. Hrvatska je Ustavom iz 1990. godine ukinula smrtnu kaznu. Prema međunarodnom pravu smrtna kazna je zabranjena za osobe koje su u trenutku počinjenja kaznenog djela bile mlađe od osamnaest godina.

Prema podatcima UN-a, u više od 120 država smrtna kazna se ne primjenjuje, no primjenjuju ju neke države s velikim brojem stanovnika (Kina, SAD, Japan i dr.).

Povijest

Smrtna kazna je definirana kao kazna za počinjene zločine sve od drevnih zakona Kine. U 18. stoljeću prije Krista, Zakonik kralja Hamurabija je kodificirao smrtnu kaznu za dvadeset i pet različitih zločina premda, zanimljivo, ubojstvo nije bilo među njima. Prva povjesno zabilježena smrtna kazna izvršila se u 16. stoljeću prije Krista u Egiptu kada je počinitelj, pripadnik plemstva, optužen za vraćanje te mu je naređeno da samome sebi oduzme život.

U 14. stoljeću prije Krista, Hittitski zakonik je također predvi-

đao smrtnu kaznu. U 7. stoljeću prije Krista, Drakonov zakonik je predviđao smrtnu kaznu za svaki počinjeni zločin. U 5. stoljeću prije Krista Rimski Zakonik dvanaest ploča kodificira smrtnu kaznu u Rimskom Carstvu. I u ovom slučaju, smrtna kazna za pripadnike plemstva se razlikovala od one za ostale stanovnike: slobodnjaci i robovi su kažnjavani za zločine kao što su javno klevetanje i objavljanje uvredljivih pjesama, sjeću ili uništavanje usjeva zemljoradnika, spaljivanje kuće ili kukuruza blizu kuće, hotimično ubojstvo slobodnog čovjeka ili rođaka, krađu koju je počinio rob, stvaranje javnog nereda noću itd. Smrt je često bila okrutna a uključivala je razapinjanje, potapanje u moru, zakapanje žive osobe, premlaćivanje do smrti ili nabijanje na kolac (što je često primjenjivao car Neron). Poznata smrtna kazna je ona iz 399. godine prije Krista kada je grčki filozof Sokrat bio prisiljen ispiti otrov zbog kvarenja mladeži i hereze.

I u židovskom narodu, smrtna je kazna bila predviđena Mojsijevim zakonom. Poznato je da su koristili razne tehnike kao što su kamenovanje, vješanje, odrubljivanje glave ili bacanje u provaliju. Zasigurno, najpoznatija smrtna kazna u povijesti je ona koja je izvršena nad Isusom Kristom izvan grada Jeruzalema.

Spomenimo još da je car Konstantin, nakon što se obratio na kršćanstvo, ukinuo razapinjanje na križu i ostale okrutne smrtne kazne u cijelom Rimskom Carstvu.

Razapinjanje na križ

Razapinjanje je bilo mučenje kažnjenika koje su izmislili Perzijanci za odbjegle robe ili za one koji su učinili posebno teška zlodjela. Rimljani su ga preuzeли kao zastrašujuće sredstvo čime su terorizirali robe, izdajnike i pobunjenike te ga i sam Tacit opisuje kao „kazna robova“. Prema Rimskom pravu, ta se kazna nije mogla primijeniti na građane Rima (poznat je slučaj po-

gubljenja sv. Pavla odrubljivanjem glave).

Kralj Antioh IV. Epifan često se koristio tom metodom protiv pobunjenih Hebreja; isto tako i dinastija Makabejaca te vladajuća dinastija Asmonejaca.

Nije to bio samo jedan od načina osude na smrt nego i pravo i istinsko mučenje koje je trajalo po nekoliko dana nakon čega bi smrt nastupila zbog gušenja.

Osuđenik, bez odjeće, bio je vođen prema određenom mjestu (u Jeruzalemu to je bilo povišeno mjesto zvano *Kalvarija* ili na hebrejskom jeziku *Golgota*) noseći horizontalnu gredu (*patibulum*) na koju će potom biti svezan; prolazio je kroz špalir mnoštva koje je, zbog takve sramotne smrti, imalo obavezu udarati ga, ismijavati i vrijedati ga, pljavati po njemu. Bio je, inače, vrlo rijedak slučaj korištenja čavala kojima su probijali zapešća (a ne ruke) i stopala.

Evangelija, kada govore o Isusovu razapinjanju, ne spominju čavle nego o njima govori evanđelist Ivan po ustima Tome: *Ali Toma zvani Blizanac, jedan od dvanaestorice, ne bijaše s njima kad dođe Isus. Govorili su mu dakle drugi učenici: "Vidjeli smo Gospodina!" On im odvrati: "Ako ne vidim na njegovim rukama biljeg čavala i ne stavim svoj prst u mjesto čavala, ako ne stavim svoju ruku u njegov bok, neću vjerovati."* (Iv 20, 24-25)

Vertikalna greda (*stipes*) bila je učvršćena na mjestu izvršenja a raspeti su bili samo malo uzdignuti iznad zemlje tako da su ih psi i lisice

žive napadali ili su im ptice napadale i kopale oči.

Na kraju, ako se kazna izvršavala s dvije grede, oblikovali su ih u slovo T ili u križ, osobito ako se htjela objesiti drvena ploča s razlogom osude (*titulus*).

Kako bi se produljila patnja i trenutak smrti, osuđenika bi poduprli jednim stupićem kojega su stavili između njegovih nogu na kojega bi se on mogao osloniti radi lakšeg disanja ili bi postavili jednu vrstu klina kao oslonac za noge ili bi mu probili stopala dugim čavлом. Tako su u velikim patnjama i sa strašnom žedu ostajali raspeti po nekoliko dana. Ukoliko je razapinjanju prethodilo bićevanje, ono je bilo kao jedan oblik milosrđa – ukoliko bi to osuđenik preživio – jer bi brže umirali, kao što se Isusu dogodilo. Drugi način ubrzanja smrti bilo je lomljenje osuđenikovih nogu nakon čega se više nije mogao osloniti na njih te su se ubrzo ugušili. Znamo da se u Isusovom slučaju to nije dogodilo jer je izdahnuo prije toga.

Tijela su zatim bivala bačena u zajedničku jamu, no Isusovo je bilo spašeno zbog providnosne intervencije Josipa iz Arimateje i Nikodema.

Isus je znao – ukoliko bude išao do kraja u ostvarenju nauma Božje ljubavi prema svakom čovjeku – da će biti sramotno ubijen, no prihvatio je i tu činjenicu kako bi svima pokazao snagu besplatne i neograničene Očeve ljubavi. Smrt, slobodno izabrana, time postaje otkupiteljski čin Bogu mio jer ljudima pokazuje – po Isusu – ljubav koja ne poznaje granica.

Ovo je moja zapovijed: ljubite jedni druge kao što sam ja vas ljubio! Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje. (Iv 15, 12-13)

PASTORALNI PLAN POREČKE I PULSKE BISKUPIJE ZA KORIZMU:

- 29. veljače 2020. u Pazinu – **Susret za vjeroučitelje i župne animatore**
- 1. ožujka 2020. u Puli – **Korizmena duhovna obnova za mlade**
- 8. ožujka 2020. u 15 sati u Pazinu – **Duhovna obnova za djelatnike Caritasa**
- 9. ožujka 2020. u 10 sati u Pazinu – **Duhovna obnova za svećenike u 14 sati u Svetvinčentu** – Sv. Misa za sve žrtve totalitarnih režima
- 14. ožujka 2020. u Pazinu – **Duhovna obnova za vjeroučitelje, pjevače, članove Pastoralnih vijeća i župne animatore**
- 21. ožujka 2020. – **Proljetni obiteljski susret**
- 22. ožujka 2020. u 16:30 sati – **Korizmeno hodočašće Porečke i Pulsko biskupije u pulsku katedralu**
- 28. ožujka 2020. u 10 sati – **Križni put za mlade u Gračiću**

Klanjateljice Krvi Kristove proslavile sv. Mariju de Mattias

U utorak, 4. veljače 2020. godine, Klanjateljice Krvi Kristove u Vrsaru proslavile su u župnoj crkvi sv. Martina, biskupa, zajedno s tamošnjom župnom zajednicom, blagdan svoje utemeljiteljice, sv. Marije de Mattias. Misno slavlje predvodio je vlč. mr. Lino Zohil, župnik Vrsara i Gradine, uz koncelebraciju p. Drage Marića, karmeličanina.

Sestre su prije misnoga slavlja predvodile prigodan molitveni program s Krušicom i Litanijsama Predragocjenoj Krvi Kristovoj. Predslavitelj je na početku homilije, uz sve nazočne, posebno pozdravio s. Benitu Antolović i s. Vladimira Galir, Klanjateljice Krvi Kristove, koje svoje poslanje nastoje ostvarivati u Vrsaru. Zatim je podsjetio na kratke crtice iz životopisa sv. Marije de Mattias. Rođena je 4. veljače 1805. godine u Vallecorsi, blizu Rima, u imućnoj obitelji.

Iako ženama u to vrijeme nije bila omogućena školska naobrazba, otac ju je podučavao. U dijalogu s ocem Marija je usvajala i u svojoj nutrini proživljavala ne samo istine vjere nego osobito scene i osobe iz Svetoga pisma, o kojima joj je on čitao već u najranijoj dobi. Na prijelazu iz šesnaeste u sedamnaestu godinu počela je tražiti smisao vlastitoga života: osjetila je potrebu za bezgraničnom ljubavlju. U razgovoru je otkrila ocu svoj nutarnji mrak i svoje povjerenje prema Blaženoj Djevici, od koje je molila „da joj dâ svjetlo“. Bog joj je na „mističan“ način dao iskustvo ljepote svoje ljubavi, koja se u punini objavila u Kristu Raspetom, u Kristu koji je dao svu svoju Krv, rekao je propovjednik.

Upravo je ovo iskustvo postalo izvor, snaga i motivacija, koji su je odveli na puteve diljem Italije da pomogne svima upoznati nježnu Ljubav Nebeskoga Oca, kako je znala govoriti, ili Ljubav Raspetoga Isusa.

Preminula je 1866. godine, pokopana je na rimskom groblju Campo Verano po želji pape Pija IX. Glas o njezinoj svetosti nije utihnuo nakon smrti, 30 godina kasnije otpočeo je proces za beatifikaciju, papa Pio XII. proglašio ju je blaženom 1950. g., a Ivan Pavao II. svetom 2003. g.

Nakon misnoga slavlja druženje je nastavljeno prigodnim domjenkom.

Tekst: G. Krizman, Foto: M. Martinčević

Žminjska Kalvarija

Tijekom korizmenoga vremena, osobito petkom – koji je prema najstarijoj kršćanskoj predaji dan spomena Kristove muke – vjernici svoju pobožnost rado usmjeruju prema otajstvu Križa. Svjedočanstvo ljubavi kršćanskoga puka prema čašćenju Gospodinove Muke jesu i brojna javna raspela, križevi, Križni putovi (u crkvama i na otvorenom) i Kalvarije. Gotovo svako veće mjesto središnje Istre ima svoju Kalvariju: Pazin, Beram, Tinjan, Kringa, Sveti Petar u Šumi, Žminj, Gračišće, Boljun i Paz. Redovito su podignute *na uzvišenim, uređenim i obzidanim platioma do kojih vode jedna ili više pristupnih stuba odnosno stubišta* (M. Ivetić).

Pojam Kalvarija posuđenica je iz latinskoga jezika (*Calvaria*, od *calva*: lubanja) kao naziv brežuljka zapadno od jeruzalemskih zidina na kojem je Isus umro. Grčki se zove *Kρανίον* [Kranion], a hebrejski *Golgota* (od aramejskoga *gulgulta*: lubanja). Oba izraza označavaju lubanju, gornji dio glave, točnije, zavinutu plohu svoda lubanje. Postoji nekoliko teorija odakle bi ime Kalvarija (Golgota, Lubanja) moglo potjecati. Neki drže da se mjesto tako zvalo jer je tlo oblikom sličilo ljudskoj lubanji, drugi da se na tom mjestu javno ubijalo osuđene na smrt, koji su tu onda i pokapani pa je naokolo bilo lubanja. Treći, pak, slijedeći židovsku predaju, smatra-

ju da je prozvano tako jer je tu bio pokopan prvi čovjek, Adam. Osim izvornoga mjesta Kristove smrti, tako se zove i svako mjesto u prirodi gdje su smještene postaje Križnoga puta ili samo dvanaesta postaja s raspećem i trima križevima.

Žminjska Kalvarija, ili kako je stari Žminjci zovu *Krvarija*, smještena je na uzvisini na zapadnom dijelu Žminja uz cestu Pazin – Pula. Uz Isusov križ nalaze se i kipovi Marije, majke Isusove, i apostola Ivana koji se pripisuju autoru Angelu De Puttiju. Podignuta je 1728. godine kako svjedoči uklesana godina u podnožju kipa Blažene Djevice Marije (s desne strane Raspetoga) i vjerojatno je najstarija u Istri. Po neki pak autori smatraju da je kip apostola Ivana (s lijeve strane Raspetoga), zapravo kip Marije Magdalene, što je vrlo malo vjerojatno. Naime, u opisu Isusove smrti evanđelista i apostola Ivana, koji je jedini od apostola bio svjedokom Isusove muke i smrti, Isus se s križa, znamo, ne obraća Mariji Magdaleni nego svojoj majci i Ivanu. *Kad Isus vidje majku i kraj nje učenika kojega je ljubio, reče majci: ‘Ženo! Evo ti sina!’ Zatim reče učeniku: ‘Evo ti majkel’ i od toga časa uze je učenik k sebi.* (Iv 19,26) U retku prije, istina, Ivan, *ljubljeni učenik*, kaže: *Uz križ su Isusov stajale majka njegova, zatim sestra njegove majke, Marija Kleofina i Marija Magdalena.* Drugi evan-

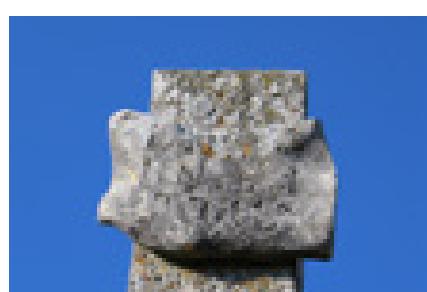
đelisti spominju da su žene stajale podalje: *A bijahu ondje i izdaleka promatrali mnoge žene što su iz Galileje išle za Isusom poslužujući mu* (Mt 27, 55), među kojima je i Marija Magdalena. Međutim ona, Marija Magdalena, dobiva na važnosti tek nakon Isusova uskrsnuća, kao prva navjestiteljica Kristova uskrsnuća, a ne u trenutku raspeća. Isusov lik na križu ili u brižnu kružnu Djevice Marije (*Pietà*) izvor je trajnog nadahnuća slikara i kipara. No, ako se u kršćanskoj ikonografiji, u kojem slučaju, uz neizostavne Majku i Ivana prikazuje Magdalena, ona je u poklonstvenom stavu, kleći i grli križ.

Na žminjskoj Kalvariji zanimljiv je i titulus na križu s Raspetim:

I. N. R. I. [lat. Iesus Nazarenus Rex Iudeorum]

I. N. B. I. [grč. Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων]

υ 7, [hebr. וְזַ] / Šadaj]

Uz uobičajene, poznate akronime na latinskom (INRI) i grčkom (INBI) nalazimo i tri hebrejska slova: ŠDJ (čitano zdesna naljevo). Natpis na hebrejskom trebao bi glasiti otrprilike *לִמְצָנָה צְשׁוֹתִי*

[Jehošua hanocri melek hajehudi] pa bi kratica trebala biti: JNMJ. Od vremena renesanse počeli su neki prepostavljati da je natpis na hebrejskom mogao glasiti: *Ješua hanocri vemelek hajehudi*. To bi pak značilo da je akronim: *יהוה* (JHVH). Riječ je o svetom Božjem imenu (Jahve). Odatle je samo jedan korak da se to sveto Božje ime koje se ne izgovara zamijeni drugim imenom, kao u ovom slučaju sa Šadaj. *El Eljon* (Bog Svevišnji), *El Olam* (Bog Vječni), *El Šadaj* (Bog Svetomogući) neki su od naziva kojim su biblijski pisci nazivali Boga u doba izraelskih patrijarha.

Kako su u baroknom razdoblju u pučkoj pobožnosti procesije dosegle svoj vrhunac, ne čudi da je žminjska Kalvarija, podignuta u tom razdoblju, bila jedna od postaja procesije (prosnih dana), a ta je molitva za Božji blagoslov polja i ljudskoga rada. Tako je prema povjesničaru E. Orbaniću na blagdan sv. Marka (25. travnja) čak sve do sredine prošloga stoljeća

išla procesija u rano jutro iz župne crkve sv. Mihovila do Kalvarije gdje je župnik blagoslovio polja za dobar urod, a zatim bi se narod okolnim putem vratio u crkvu gdje je završen obred.

Danas kada procesije pučkoga obilježja nisu česti bogoštovni izričaji i Kalvarije su češće zau stavne točke biciklističkih ruta (Od kalvarije do kalvarije) nego procesija, one i dalje čovjeku putniku na hodočašću prema vječnoj domovini mogu biti poput putokaza i podsjetnika - podsjećaju na značenje beskrajne i nepravedne muke koju je Isus, nedužan, trpio za spasenje čovjeka.

Nakon žminjske (iz 1728. g.), kronološki gledano, ovim su redoslijedom podizane Kalvarije u središnjoj Istri: u Gračiću oko 1856., u Pazinu je najvjerojatnije podignuta 1873., u Sv. Petru u Šumi 1880. (sanirana 2009.), u Kringi 1876., u Pazu 1885. (u tijeku je obnova), u Tinjanu 1894., u Bermu 1901., a ona kod Boljuna 1914. te obnovljena 2016. godine. Među njima samo žminjska i supetarska uz Raspetoga imaju kipove, a s dvama pristupnim stubištima jesu Kalvarije u Tinjanu, Kringi, Bermu i Pazinu.

(N. P.)

U TIM TRENUCIMA

u tim trenucima
susreta
nebeskog i zemaljskog
unutarnje postade vanjsko
bijah izokrenuta rukavica
i spoznah
riječ Božja je istinita
moć molitve je neizmjerna
Bog me ljubi savršeno
i bijah u svakom trenutku
svoga života
i u svemu bijaše Bog
u jedinstvenom zagrljaju svemira

Tomislav Milohanić

RUOJŽE

to san ja tajsti ka lačin na muore,
i balin dugo i išćen
hlat mu va špieglje

to san jas ta mras po te trave
prvo nego sunce proščuri
ta grat ki uklati je sve okoli sebe

to san jas ta mižeran stuor,
to ruojže rashitano po brajdah
i pres veri da će mi se
grozdi zlatet na granah
pres da ti Bože umiešaš
svoji prsti

Nada Galant

Čovjekov odgovor Bogu (2)

146 Abraham tako ostvaruje definiciju vjere kako je predlaže Poslanica Hebrejima: „Vjera je već neko imanje onoga čemu se nadamo, osvijedočenje o zbiljnostima kojih ne vidimo.“ (Heb 11,1) „Povjerova Abraham Bogu, i uračuna mu se u pravednost.“ (Rim 4,3) Budući da je bio jak u vjeri, Abraham je postao „ocem“ svih onih koji vjeruju. (Rim 4, 11,18)

1819 Kršćansko ufanje preuzima i dovodi do punine nadu izabranoga naroda, kojoj je početak i uzor Abrahama nuda, koji je u Izaku bio obasut Božjim obećanjima i očišćen žrtvenim iskušenjem. „U nadi protiv svake nade Abraham je povjerovao i postao ocem naroda mnogih.“ (Rim 4,18)

147 Stari zavjet bogat je svjedočanstvima o takvoj vjeri. Poslanica Hebrejima hvali uzornu vjeru starih, koji „primiše“ po njoj „pohvalno svjedočanstvo“ (Heb 11, 2,39). Ipak „Bog je za nas predvidio nešto bolje“: milost da vjerujemo u njegova Sina Isusa, „Početnika i Dovršitelja vjere“ (Heb 11,40;12,2).

839 „Oni koji još nisu primili Evanđelje, na različne su načine usmjereni k Božjem narodu.“ Crkva, Božji narod u Novom savezu, razmišljajući o svom vlastitom otajstvu, otkriva svoju vezu sa židovskim narodom, „kojemu je Bog prvom govorio“. Za razliku od drugih nekršćanskih religija, židovska je vjera već odgovor na Božju objavu u Starom zavjetu. Židovskom narodu „pripada posinstvo, i Slava i Savezi, i zakonodavstvo, i bogoštovlje, i obećanja: njegovi su i oci, i od njih je, po tijelu, Krist“ (Rim 9,4-5) jer „neopozivni su Božji dar i poziv“ (Rim 11,29).

148 Djevica Marija ostvaruje na najsavršeniji način poslušnost vjere. Budući da je vjerovala kako „Bogu ništa nije nemoguće“ (Lk 1,37), Marija je s vjerom primila poduku i obećanje koje joj je donio andeo Gabrijel i dala svoj pristanak: „Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi!“ (Lk 1,38). Elizabeta ju je ovako pozdravila: „Blažena ti što povjerova da će se ispuniti što ti je rečeno od Gospodina!“ (Lk 1,45). Zbog te vjere svi će je naraštaji zvati blaženom.

497 Evandeoski izvještaji vide u djevičanskom začeću božansko djelo koje nadilazi svako shvaćanje i svaku ljudsku mogućnost: „Što je u njoj začeto, doista je od Duha Svetoga“, kaže andeo Josipu o Mariji, njegovoj zaručnici (Mt 1,20). Crkva u tome vidi ispunjenje božanskoga obećanja iz ustiju Izajije proroka: „Evo, djevica će začeti i roditi sina.“

2617 Marijina nam je molitva objavljena u zoru punine vremena. Prije utjelovljenja Sina Božjega i prije poslanja Duha Svetoga, njezina molitva na jedinstven način surađuje u dobrohotnu naumu Očevo, pri navještenju Kristova začeća te o Pedesetnicima kod postanka Crkve, Tijela Kristova. U vjeri svoje ponizne službenice Božji dar nailazi na doček koji je očekivao od početka vremena. Ona, koju je Svevišnji učinio „milosti punom“ odgovara prinosom cijelog svog bića: „Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj.“ Taj „da“ jest kršćanska molitva: biti sva za njega jer on je sav za nas.

506 Marija je djevica jer je njezino djevičanstvo znak njezine vjere, „koja

ne bijaše obilježena nikakvom sumnjom“, i njezina posvemašnjega predanja volji Božjoj. Svojom vjerom ona postaje Majkom Spasitelju: „Marija je blaženija po tom što prihvata Kristovu vjeru nego što začinje Kristovo tijelo.“

149 Za cijeloga njezina života, pa i u posljednjoj kušnji, kad joj je Sin Isus umro na križu, njezina se vjera nikad nije pokolebala. Marija nije prestala vjerovati „da će se ispuniti“ Božja riječ. Zato Crkva u Mariji štuje najčistije ostvarenje vjere.

969 „Marijino materinstvo u ekonomiji milosti traje neprekidno od časa pristanka, što ga je u vjeri dala kod navještenja i nepokolebljivo održala pod križem, sve do trajnog proslavljenja svih odabranih. Jer, nakon uznesenja na Nebo nije napustila tu spasonosnu ulogu, nego nam mnogostrukim svojim zagovorom i dalje pribavlja milosti vječnog spasenja. (...) Zato se Blažena Djevica u Crkvi zaziva imenima Odvjetnica, Pomoćnica, Pomagateljica, Posrednica.

507 Marija je u isto vrijeme i djevica i majka jer je najsavršenija slika i ostvarenje Crkve: „Crkva (...) po vjerno primljenoj Božjoj Riječi i sama postaje majkom jer propovijedanjem i krštenjem na besmrтан život rađa djecu, začetu po Duhu Svetomu i od Boga rođenu. Ona je djevica koja potpuno i čisto čuva vjeru datu Zaručniku.“

829 „Dok je Crkva u Blaženoj Djevici već dostigla savršenost, po kojoj je bez ljage i nabora, kršćani se još trude da rastu u svetosti pobjeđujući grijeh; i zato dižu svoje oči k Mariji“: u njoj je Crkva već potpuno sveta.

Sv. Antun Pustinjak u Gradini 1960-ih godina

Fotografija je fotografirana u Gradini (Vrsar), na spomen dan sv. Antuna Pustinjaka, 60-ih godina, 1963. ili 1964.

U prošla vremena ondje je bio običaj da se na spomen dan sv. Antuna Pustinjaka dovede blago, odnosno domaće životinje, uglavnom *boškarini*, koji su ljudima koristili za oranje, te krave, ispred crkve da ih se blagoslovi, s obzirom da je sv. Antun Pustinjak zaštitnik životinja.

Na slici je pok. *nono* Antun Nin Ligović, moj otac Stjepan, stric Petar i u pozadini lijevo, Tomo Milićić, susjed. Orijana Udovičić

Početci

U prvim smo mjesecima godine pa stoga donosimo i sjećanja na početke pastoralnoga djelovanja našeg plovana pre Antona. Naravno, kao i dosad imena župa ne navodimo, no okolnosti su u tim godinama bile slične u svim ruralnim dijelovima naše biskupije.

Dolazak u župu

Prijevozna sredstva krajem pedesetih godina bila su još vrlo rijetka. Autobusne veze nisu bile česte, posebno prema manjim mjestima. Najčešće se išlo do nekoga obližnjeg većeg mjesta, a zatim se čekalo kad će proći radnički autobus prema ili iz nekoga udaljenijeg grada. Veze su bile u nezgodne sate. Još gore je bilo naći nekoga tko ima osobno vozilo da te vozi. Naime, vrlo je, vrlo rijetko u ono vrijeme netko mogao imati auto, čak ni motorkotač. Na području obiju mojih prvih župa samo je jedan čovjek imao osobno vozilo, a bilo je dvostruko više motorkotača, to jest dva! Nekako smo ipak majka i ja do odredišta dovezli krevete, ormar, stol, par stolica i neke sitnice te uselili u župni stan. Bez struje, bez vode, bez sredstava za komuniciranje. Bez prijevoznog sredstva za odlaziti u drugu, manju župu. Iza župnoga stana

par hektara obradive zemlje. Sve u jednom komadu. Kraj susjednoga sela uz cestu nešto šume. U manjoj župi župni stan u bijednu stanju. Nešto crkvene zemlje (sijeno) na udaljenijim prostorima. Veza između povjerenih mi župa bio je bijeli volovski put. Dosta prohodan i za kišna vremena. Ljudi su mi posudili bicikl da bih išao misiti u drugu župu. U pomoć mi je pohitio i svećenik kojega sam na župama naslijedio jer je njega biskup poslao u susjednu, mnogo težu, komplikiraniju i veću župu sa svojim kapelanicama. Nedjeljom je sveta misa u manjoj župi bila u 9 sati, a u većoj u 7 i 11 sati. Popodne Večernja (Krunica, Litanijske Majke Božje i blagoslov s Presvetim Oltarskim sakramentom) u 15 sati. I tako svake nedjelje svih deset idućih godina. Polazak mise, veća župa: u 7 sati oko 70 vjernika, u 11 sati oko 150, a u manjoj župi 30 do 40. Veća je imala skoro tisuću stanovnika, a manja oko 450. Na „vazmenu svetu ispovijed“ došlo bi oko 75 % muškaraca i oko 90 % žena. Dolazili bi tijekom korizmenoga i uskrsnog vremena. U manjoj župi došlo bi od 10 do 100 muškaraca, žena i djece na *Uličnicu* ujutro prije mise. Tako je to nekada bilo.

Prva prijevozna sredstva

U drugu župu išao sam biciklom, prvih mjeseci netko bi mi ga posudio, a zatim sam kupio jedan novi. Dao sam novac i jedan Talijan je s njim došao preko granice do prijatelja s naše strane granice. Drukčije je bilo nemoguće. Čak nisam imao ni putovnicu: nisam je mogao dobiti jer još nisam bio odslužio vojni rok.

Nakon nekoliko godina, točnije 21. XI. 1960., položio sam u Puli ispit za vožnju motorkotača i nabavio sam ga. Dobro me služio mali Cardellino Guzzi 73., osobito mi je put do manje župe bio olakšan.

Plovan pre Anton

24 godine dobre suradnje

U vrlo ugodnoj atmosferi i ove se godine skupina volontera, svećenika i suradnika s Radio Labina okupila kako bi obilježila uspješno emitiranje nedjeljne radijske emisije „Riječ vjere“. Vlč. Blaž Bošnjaković, glavni urednik emisije, na početku je druženja pozdravio sve prisutne i zahvalio na zalaganju i poslušnosti koja se ulaže kako bi se slušateljima što bolje približila Božja riječ. Poseban je naglasak stavio na međusobno zajedništvo, suradnju i uvažavanje. Zahvalu je uputio i djelatnicima Radio Labina (Dezi Paliska, direktori Radija; Branku Mohoroviću, tehničkom uredniku, te mladom Mihaelu Iliću, voditelju marketinga) koji su pokazali spremnost i strpljivost da u svakom trenutku budu na raspolaganju svakoj skupini volontera. U realiziranju vjerske emisije sudjeluje 6 ekipa koje se izmjenjuju iz nedjelje u nedjelju i suradnja s radjem traje već 24 godine. Direktorica Paliska zahvalila je svim članovima vjerske emisije na uloženom trudu i zalaganju u realiziranju emisije, uz želju da se suradnja nastavi i ubuduće. Pred kraj druženja predložen je

raspored emisija u sljedećem razdoblju. Uz domjenak, veselo časkanje i pokoju pjesmu završen je susret, uz obećanje da će biti još bolji i jači uz Božju pomoć te se i dogodine naći na istom mjestu, uz osoblje restorana kojem zahvaljuju na uslužnosti.

Od mjeseca ožujka ove godine, tijekom godinu dana, započet će obilježavanje dvadesetpetogodišnje suradnje s Radio Labinom i emitiranja vjerske emisije koju imate prilike slušati svake nedjelje na frekvencijama Radio Labina u terminu od 13:00 do 14:00 sati.

NL

U sjećanje na Anu Ivaninić

Na blagdan Bogojavljenja ili na Sveta tri kralja svojemu se nebeskomu Ocu, doma, vratila sada pok. Ana Ivaninić iz Pedrovice, Župa Navještenja Marijina, Pičan.

Teta Ana z Pedrovice, kako smo ju većinom svi zvali, bila je rođena 10. prosinca 1939. u selu Rimanići, također župa Pičan. Sakrament krštenja primila je dva dana nakon rođenja u glavnoj župnoj crkvi koja će u doslovnom smislu postati njezin drugi dom. Teta Ana je potekla od oca Antuna Jelenića i majke Marije r. Belušić. Imala je četiri sestre. U mjesecu travnju 1959. udala se za Franju Ivaninića iz Pedrovice i otada je tu, do smrti, proživjela svoj život. U braku su imali dva sina i jednu kćer. Pok. teta Ana je njegovala svoju majku do njezine smrti, a potom i supruga Antuna koji je preminuo 1987. godine. Bivala je boležljiva još kao mlada djevojka, ali ipak doživjela duboku starost. Godine 2015. oboljela je od karcinoma i bila operirana, pa je došlo i do poboljšanja, ali se bolest opet vratila u rujnu 2019. Otada ju više nismo viđali u našoj župnoj crkvi. Teta Ana s krunicom u rukama. Na svim sv. misama, Zornicama, svibanjskim pobožnostima, redovitim isповijedima i pričestima, župnim hodočašćima. Teta Ana je 2013. od našega ordinarija biskupa mons. dr. sc. Dražena Kutleše dobila i bi-

skupijsko priznanje za svoj predan rad u župi. Ona je, naime, nakon muževljeve smrti, svoje ruke i svoje umijeće pletilje i vezilje, stavila najviše u službu ukrašavanja svoje crkve. Pune trideset tri godine, ona je kukičala, svojim rukama i svojim koncem, izrađivala tabletice za bočne oltare, nadstolnjake i stolnjake za glavni oltar, zavjesice za svehtohranište, cijelu traku s prigodnim natpisom koja povezuje obje strane glavnoga luka iznad svetišta, krunice za pobožnosti Bl. Djevici Mariji, slike za darove Župe. Ne samo u našoj crkvi nego i kod brojnih ljudi kojima je naša župa željela darovati nešto prigodno, nalaze se njezini radovi. Koliko li je svoga vremena darovala svom drugom domu, našoj župnoj crkvi, ali i Župi, i nije htjela da se to igdje spominje njoj u čast.

Samo su dragom Bogu znani naša vjera i naše nesavršenosti, ali svjedoci smo da je teta Ana bila pobožna žena. Lijegala je svake večeri s Krunicom, molila puno, a kad bi čula da je netko na samrti u okolini, pohitala bi u kuću umirućega i molila za njegovu dušu. Tako mi je gorljivo, jednom prilikom, govorila o potrebi predane i iz dna srca žarke molitve za umiruće, o našoj kršćanskoj obvezi da svakomu pomognemo u tom teškom času. Nitko me ne bi mogao uvjeriti da ta žena zaista sve to nije i opipljivo čutjela, a baš njoj zahvaljujući, tomu sam posvjedočila i u jednoj smrti u svojoj obitelji. Hvala joj za to. Vjerujemo u beskrajno Božje milosrđe i stvarnu Njegovu nazočnost i u trenutcima njezina odlaska k Njemu. Opskrbljena sakramentom bolesničkoga pomazanja preminula je na blagdan Bogojavljenja, tako simbolično, jer teta Ana svojim je životom pokazivala da nam se dobri Bog doista objavio. Još je i tada imala snage moliti za sve ljude,

za dobro i mir među svima. Naručena je osamdeset jedna misa za pokoj njezine duše, kao za osamdeset jednu godinu života u ovoj suznoj dolini. Ni to nije slučajno. Teta Ana, dobra duša naše župe, nedostajat će nam, *fali* tamo u crkvi, *fale* njezine molitve, ali ostat će s nama u molitvama, sjećanju, nastavku njezina puta u Vječnost, do ponovnoga susreta u Domu Očevu. Hvala joj za sve, najviše za njezinu vjeru, a milosrdni Bog neka joj bude blag i milostiv sudac. Nije li, onda, radost, reći: „Hajdemo u Dom Gospodnj!“

Davorka Smoković

Psalm 23

Gospodin je pastir moj:
ni u čem ja ne oskudijevam;
na poljanama zelenim
on mi daje odmora.

Na vrutke me tihane vodi
i krijeći dušu moju.
Stazama pravim on me upravlja
radi imena svojega.

Pa da mi je i dolinom smrti proći,
zla se ne bojim, jer si ti sa mnom.
Tvoj štap i palica tvoja
utjeha su meni.

Trpezu preda mnom prostireš
na oči dušmanima mojim.
Ujem mi glavu mažeš,
čaša se moja prelijeva.

Dobrota i milost pratit će mene
sve dane života moga.
U Gospodnjem ču domu prebivati
kroz dane mnoge.

OBLJETNICA

Dana 13.3.2020. godine navršit će se sedam godina otkako je papa Franjo izabran na tu dužnost. Izgleda da je to bilo još jedno iznenadenje koje nam je priredila Providnost. I on je, kao Ivan XXIII., izabran kao prijelazni papa (zbog visokih godina)... Sam je, nedugo poslije „ustoličenja“, izjavio da mu liječnici daju tri godine života... Evo ih sedam! Diše samo jednim plućnim krilom, drugo mu je operirano... Tako da svi računi padaju u vodu, a on biva sve nezgodniji... kao da, u to malo vremena što mu je dano, želi što više toga napraviti pa „ne gleda tko je tko“, već svima govori što misli da treba reći, i nama u Crkvi i onima izvan Crkve. Zato je i omiljen i omražen. Njegov svijet nije na pola crn – na pola bijel, nego i crn i bijel jer ne bira lobije i gremije kojima bi se svidio, već nastoji ići ravno pa što koga pri tome dopadne, to će mu biti, bilo *krivo*, bilo *pravo*, bilo *crno*, bilo *bijelo*. On nije samo vruć. On nije samo studen. On nije neodređen, nije mlak – ni vruć ni studen, on je i vruć i studen, on je jasan u tome da hoće promjene, iako možda nije jasan kako ih ostvariti, to rješava u hodu. Jako me podsjeća na starca Eleazara i na Matatiju Makabejca (iz Knjige o Makabejcima) jer odbija praviti kompromise, odbija čuvati svoju kožu i svoj položaj i ponuđenu ugodnost, radije prihvata muke (neprihvatanja, osamljenosti, neizvjesnosti, poruge i podsmjehe...i izravne uvrede...), nego da šuti, trpi nepravdu i čeka da njegovo vrijeme prođe pa neka to netko drugi – možda mlađi – rješava. Ne želi sablažnjavati mlađe – pretvarati se, glumiti da ništa ne zna, ništa ne

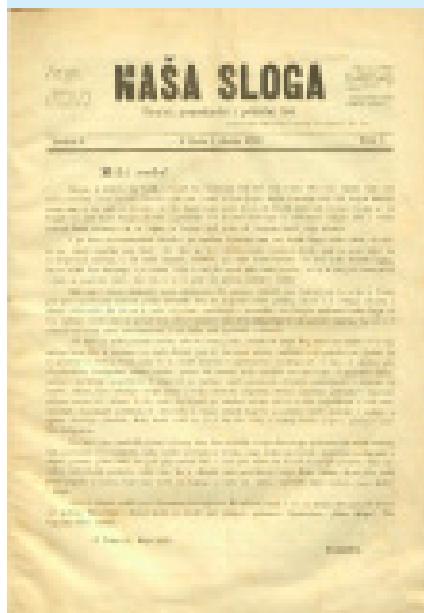
vidi, ništa ne može, samo da bi tih nekoliko godina uživao na položaju u miru „pa da se mladi povedu za lošim primjerom“. Priznajem da je i mene osobno puno puta doveo u nedoumicu, izazvao u meni ljutnju, zbumjenost, nelagodu. Taj ti stvarno ne dopušta da se opustiš i prepustiš religioznoj ugodi, sigurnosti. I on je zajahao „konja klimatskih promjena“ pa se bori s njime. A konj je divlji, pa ne znaš kamo smjera i kamo te nosi. Zauzdavaj ga i obuzdavaj, okreći i usmjeravaj, on opet ide nekamo ludo. Najveći je problem što se manipulira uzrokom klimatskih promjena. Većina glasnih uvjerava da te promjene nastaju kao posljedica ljudskoga djelovanja i rješenje vide (i preporučuju!) u smanjenju i preusmjeravanju ljudske aktivnosti. Tim preusmjeravanjem idu na ruku naprednim tehnologijama i narodima koji njima vladaju, dok siromašnima ne dopuštaju da koriste svoje resurse jer su tobože zagađivači i stvaratelji stakleničkih plinova zbog kojih raste prosječna temperatura na Zemlji. Tako da siromašni moraju i dalje ostati siromašni i moraju skupo plaćati tzv. „čiste“ proizvode. Ima znanstvenika koji ne mogu doći do riječi, koji uzrok klimatskih promjena vide u prirodnom procesu: klimatske se promjene događaju same po sebi – zbog približavanja Zemlje Suncu (posebna elipsa kojom se Zemlja kreće oko Sunca – 80-godišnji ciklus) i poslije, udaljavanjem, klima se mijenja prema hlađenju. Sad smo u fazi blizu Sunca. Zato se tope ledjenaci, zato se podiže morska razina, zato suše i požari, nagle i nepredvidljive promjene u sveopćem klimatskom kaosu. Ništa tu neće

pomoći osim, na lokalnoj razini, smanjenje ugljičnog dioksida itd. Pomoći će da se ne gomilaju tolike stvari i kućanski aparati koji toliko ne valjaju da ih se mora svakih nekoliko godina mijenjati. Umjesto da proizvode vrijedne i trajne stvari, bogataši proizvode sjajno smeće i njime zagađuju životni prostor – sve na nesreću i štetu siromaha. Zato Papa pravo cilja kad traži od bogataša da obuzdaju svoju pohlepu i potrebu za gomilanjem bogatstva do kojeg dolaze varajući siromahe sjajnim igračkama i oduzimajući im mogućnost da oni rade jednostavne i trajne stvari. Zato ima pravo kad traži obustavu oružanih sukoba – koliko bombe, metci, rakete, svi mogući projektili proizvode stakleničkih plinova, koliko se ispusti tih plinova pri proizvodnji samo jednoga tenka, topa, minobacača i njihova djelovanja.

Bolje bi bilo da osmišljavaju istinske i trajne programe za suočavanje sa stvarnim klimatskim promjenama. Da osiguravaju novi prostor za život jer kažu da će velike površine nestati pod vodom. A onda se još čovjek pita kolike tone i tone stakleničkih plinova izbacuje vulkani samo u jednoj erupciji, koliko je stakleničkih plinova oslobođeno u svakogodišnjim velikim požarima koji traju mjesecima u državama SAD-a? Koliko je plinova ispušteno u zadnjem požaru u Australiji? Kolike tvornice i koliko bi godina trebale ispušтati takve plinove da se izjednače s navedenim prirodnim katastrofama? Trebalо bi to iskreno proračunati i ne zaglupljivati siromahe. Znaju i oni nešto izračunati, samo nemaju glasa. Papa, budi njihov glas! Živio!

U 2020. godini obilježavaju se okrugle obljetnice velikana hrvatske Istre i važnih događaja za hrvatski narod u Istri!

150 godina od pokretanja „Naše slove“, prvih istarskih novina na hrvatskome jeziku i ujedno početka hrvatskoga novinarstva u najzapadnijem dijelu Domovine.

100 godina od fašističke paljeline (hrvatskoga) Narodnog doma u Puli.

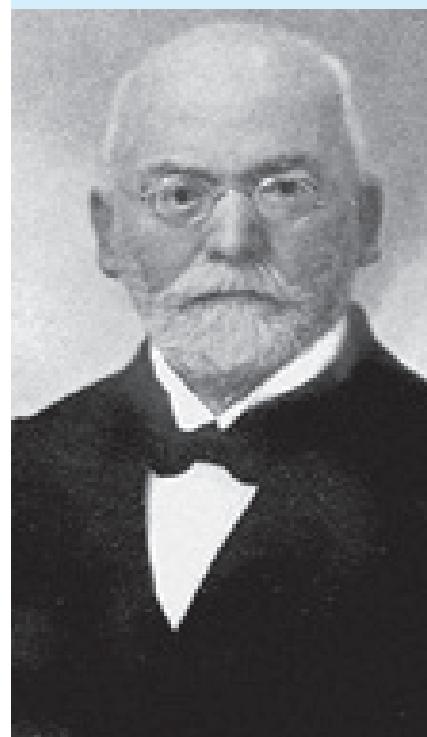
100. obljetnica rođenja Zvane Črnje, najsvestranijega i najznačajnijeg hrvatskoga pisca Istre 20. stoljeća, osnivača Čakavskoga sabora.

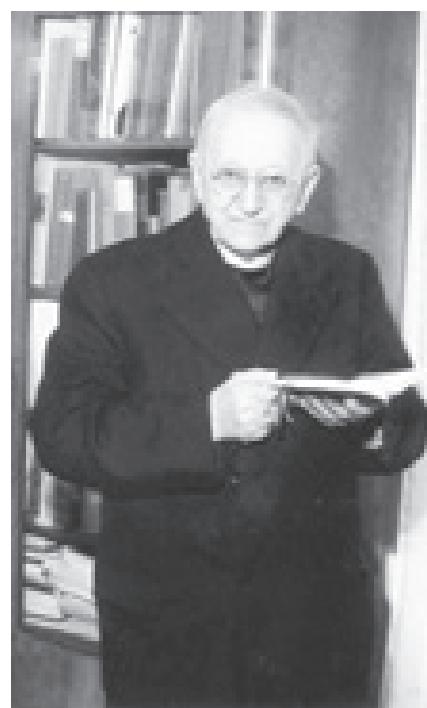
100 godina od fašističkog rastavljanja Kundmannova spomenika admiralu Wilhelmu von Tegetthoffu, viškome pobjedniku g. 1866., na pulskome Montezaru i njegova odnošenja u Veneciju.

90. obljetnica smrti Matka Laginje, istarskoga velikana i hrvatskoga bana.

130. obljetnica rođenja i **40. obljetnica** smrti i mons. Bože Milanovića

Slavlje Gospe Lurdske u Istarskim toplicama

SVETI STJEPAN – ISTARSKE TOPLICE – Svečanom misom u kapeli lječilišta, rukovoditelji, osoblje, korisnici usluga i brojni vjernici iz okolnih župa, 11. veljače 2020. g. proslavili su blagdan Gospe Lurdske, ujedno i međunarodni Dan bolesnika.

Euharijski slavlje predvodio je vlč. Jeronim Jokić, župnik iz Boljuna.

U nadahnutoj homiliji, vlč. Jeronim naglasio je važnost molitve krunice i to obrazložio svjedočenjem djevojčice Bernardice tj. Bernadette Soubirous, kojoj se Gospa prvi put ukazala 11.02.1858. g.: „ispred pećine vidjela sam gospodu odjevenu u bijelu haljinu – bila je odjevena u bijelo i opasana plavim pojasom, na nogama je imala žutu ružu, iste boje kao i njezina krunica. Kad to ugledah, protrljah oči misleći da se varam. Turnuh ruku u krilo svoje haljine i tu nađoh svoju krunicu, odmah počeh moliti krunicu. Gospoda je prebirala zrnca krunice, ali nije micala ustima. Kad završih krunicu viđenje odmah nestade“.

Ukazanja u Lurdus spojila su nebo i zemlju, a prožeta su pozivima na molitvu, pokoru i obraćenje. Marija se za prenošenje svojih poruka poslužila siromašnom i neukom mlinarevom kćer. Svevišnji znakovito izabire malene i ponizne. To je značajna poruka lurdskega događanja. Lurdska ukazanja potiču Crkvu i vjernike na čistoću, skromnost, spremnost na žrtvu te na molitvu i ljubav prema bolesnicima, siromasima i nevolnjicima.

ULurdus se Gospa ukazala 18 puta četrnaestogodišnjoj Bernardici. Blažena Djevica Marija je potakla Bernardicu da zagrebe zemlju i „iskopa“ izvor s ljekovitom

vodom, preporučila molitvu i pokoru za nevoljne grešnike, bolesni svijet i obraćenje nevjernika, zaželjela dolazak mnoštva vjernika na mjesto ukazanja, zatražila podizanje crkve na mjestu ukazanja i u 16. ukazanju se predstavila se kao „Bezgrešno začeće“. Bernardica je imala problema sa vlastima, bolestima, a i sa lokalnim svećenikom dok joj Gospa nije odgovorila da je „Bezgrešno začeće“, što mlada curica tada nije nikako mogla znati bez da joj Gospa kaže.

Vlč. Jeronim je ukazao na bitnost duha, jer život je prolazan – Gospa je Bernardici rekla: “Obećajem da će te usrećiti, ali ne u ovome svijetu nego u idućem.“

Bernadette Soubirous proglašena je blaženom 1927. g., a svetom 1933. g. Njeno tijelo ostalo je netaknuto, u staklenom lijesu, u kapelici samostana u Neversu. U Lurdus su se dogodila, i još se događaju, mnogobrojna tjelesna i duhovna ozdravljenja. Ali, čudesa se ne događaju samo u Lurdus, nego svugdje gdje vjernici iskreno i s vjerom mole, a Bog izabire što je prioritetnije za izlijeciti – duhovno ili tjelesno.

Valerija DM

50. OBLJETNICA BRAKA

„Tko će naći ženu vrsnu? Više vrijedi ona nego biserje. Muževljevo se srce uzda u nju i blagom neće oskudijevati. Ona mu čini dobro a ne zlo, u sve dane vijeka svojega.“

GRAČIŠĆE - Ove snažne, produhovljene riječi o svetoj zajednici muža i žene mogu se primijeniti i na gračaške supružnike, Nerinu, rođenu Starčić, i Cvetku Bažonu koji su prije 50 godina u Pazinu izrekli pred Bogom i narodom svoje „DA“. Supružnici Bažon svoje

su bračno gnijezdo savili u živopisnom Gračišću. Gđa Nerina radila je u Pazinu, u tadašnjoj trikotaži „Arena“, a suprug Cvetko bio je vozač sve do svoje mirovine. Gospodin im je tijekom godina podario troje djece. Najstarijega sina Davora, Alenu i kćer Cvetku koja ih je razveselila s dvoje unučadi, Teom i Lanom. Rekli bismo da je 50 godina jako dugo razdoblje, no godine prolete i eto nas u Gračišću, u sadašnjosti pred oltarom crkve sv. Vida, na proslavi obnove zavjeta zlatnoga sjaja dana 28. prosinca 2019. u 16 sati. Svetu misu uveličao je župni zbor, dok je župnik, vlč. Celent, kazivao homiliju pred „zlatnim“ supružnicima, rođbinom i prijateljima. Gđa Nerina i njezin suprug Cvetko zaista mogu biti blagoslovjeni za sve dane i godine što im ih je Gospodin podario. Kako su oduvijek vezani uz crkvu i život župe, zahvalno su hodočastili u mnoga svetišta. Već se lagano spušta večer dok radosni slavljenici odlaze proslaviti još jedan zlatni blagdan ljubavi. Istina da brak katkad boli i med se pretvara u pelin, no Božjom milošću supružnici su stvoreni za kompromise, da upotpunjuju jedno drugo i da potiču jedno drugo na svetost.

(I. A. B.)

DANIEL NAČINOVIC „AKORDATURE“

Za najnoviju knjigu poezije AKORDATURE Daniela Načinovića mogu se u velikoj mjeri primjeniti riječi vrsne suvremene hrvatske pjesnikinje Ljerke Car Matutinović, izrečene nedavno u jednom razgovoru - o djelotvornosti, misiji i svrhovitosti pjesme: „Što znači biti zatravljen pjesmom? Pjesma je poput ljubavne iskre. Ona se spasonosno nudi kao djelić živog svemira. Ona preobražava naša osjetila i nama se čini da je u dodiru s pjesmom sve moguće.“

Naslovom ove knjige – **Akordature** – naznačena je poetska potraga, akordacija, za skladom u komunikaciji između čovjeka i pojmove racionalnog i emotivnog iskustva. Četiri pravca tih međudonosa: prema Bogu, prema samome sebi, prema bližnjima i čitavoj prirodi (svemiru) nastoje se uskladjavati udjelom pjesničke intuicije i pripadajuće joj jezične sintakse. Podudarnost promatranog fenomena i razuma – adequatio rei et intellectus – ovdje nije nužnost nego jedna od mogućnosti u obzoru čovjeka kao metafizičkog bića. U pjesmama se pritom posebna pozornost pridaje sukladnome povezivanju imaginacije, zvuka i ritmičke kohezije.

Ulazeći znatiželjno u avanturu čitanja pjesama u ovoj knjizi, čitatelj će na trenutke biti zatečen grafičkim oblikovanjem stihova; ugodnji za-

pljsnut virtuoznom igrom sroksa, stihova i rima; opčaran mijenjama ritma koji vibrira na istančanim strunama poetskog glazbala duše. Minuciozna gradba i nizanje riječi, odgonetavanje nekog drugog i drugačijeg njihovog značenja te odjek i odraz u njima uskovitlane kreacije i intuitivne imaginacije – immanentne su stvaralačkom postupku pjesnika Načinovića.

Virtuozno, majstorski istančano poetsko tkanje raspoređeno je u osam ciklusa: Atrij, A, B, C, D, E, Četiri godišnja doba (The Four Seasons) i Caffè de pizzcamorti (Narativna poema i prigodno čitanje), na 154 sranice. Svakako jedna začudna knjiga; svojevrsni poetski sumasumarum Načinovićeve kreativne imaginacije i poetskog mikrokosmosa.

Knjiga poezije Akordature Daniela Načinovića izašla je početkom ove godine u nakladništvu „Josipa Turčinovića“ d.o.o Pazin. Izlaženje knjige svojim su prilogom pomogli: Grad Labin i Turistička zajednica grada Pule.

I još nekoliko rečenica kao skica za portret pjesnika. Rođen u Labinu 1952. godine. Član Društva hrvatskih književnika. Školovao se u Labinu, Pazinu, Rijeci, Puli i Zagrebu. Diplomirao na Pedagoškoj akademiji u Puli. Gost/student u Sieni i Castelraimondu/Camerinu.

**Daniel
Načinović**

**AKOR
DAT
URE**

Istre“ i potom samostalni umjetnik. Objavljuje poeziju i prozu, knjige za djecu, dramske tekstove, eseje, novinske priloge, prijevode. Zastupljen u više domaćih i inozemnih antologija, dobitnik književnih nagrada, među kojima: „Ivana Brlić Mažuranić“, „Histria“, „Antun Gustav Matoš“, „Pasionska baština“, „Fra Bernardin Spilićanin“, „Drago Gervais“, Fran Galović“, „Stjepan Kranjčić“, „Dr. Đuro Rošić“, „Cričveničko sunce“. Za osobite zasluge u kulturi dodijeljeno mu je odličje Reda Danice hrvatske s likom Marka marulića. Dobitnik Nagrade Grada Pule, te Grada Labina za životno djelo. /T. M./

DIJAMANTNI JUBILEJ

Dana 8. veljače 2020. g. proslavili su svoj dijamantni jubilej – 60 godišnjicu braka i obnovili bračne zavjete Josip i Ana Putinja iz Levini župa Gračišće. Misno slavlje predvodio je vlč. David Klarić, najstariji unuk slavljenika, zajedno sa župnikom vlč. Filipom Celentom. Josip i Ana su svoj bračni život započeli u veljači 1960. g. Njihov život dao je i dva nova života - kćerku Silviju i sina Daria, a potom četiri unuka i troje praprunaka. Josip je cijeli radni staž proveo kao rudar, a Ana se posvetila odgajanju djece i brizi za starije ukućane. Njihov je zajednički svakodnevni rad

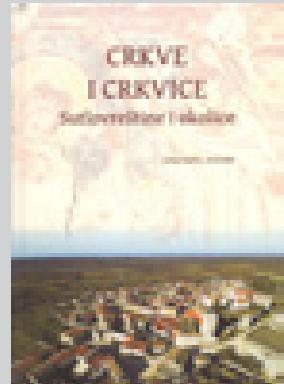
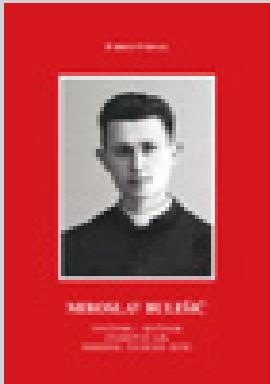
bio i rad u poljoprivredi i domaćinstvu. U 60 godina zajedničkog života, rame uz rame, uvijek su dijelili sve radosti i tegobe. Bilo je lijepih i teških trenutaka, ali unatoč svemu ostali su i dan danas vedri i uvijek spremni na smijeh i šalu, a to pokazuje da su strpljenje i sloga recept za uspješan brak. Slavljenike posebno veseli odlazak na nedjeljnu svetu misu i svakodnevna zajednička večernja molitva. Svoj dijamantni pir proslavili su u krugu svoje obitelji. Neka njihove iduće godine zajedničkog života i dalje provedu u zdravlju, ljubavi i veselju.

POSJETITE KNJIŽARE "JOSIPA TURČINOVIĆA"

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIĆ d.o.o. Pazin
Narudžbe na tel. 052/ 624 342

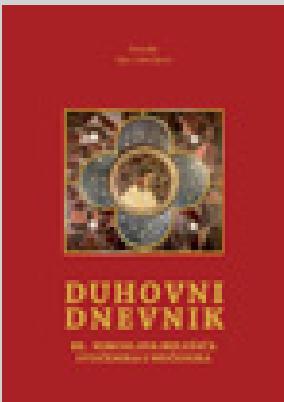
Prodavaonice:

PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/621 082
PULA, Danteov trg 1, tel. 052/216 498
POREČ, Eufrazijeva 22, tel. 052/451 784

MISNA VINA POREČKE I PULSKE BISKUPIJE

Kontakt za nabavu: porec@josipturcinovic.com, 052/451 784

Radio Alstra

Ulica 10, 52000 Pula, 941/0 - Rovinj 961/0 - Buzet 907/0
Rovinj 967/3 - Fažana 92/1 - Poreč 98/3

KAP ZA DOŠAR DAN
- džumova emisija za bolji početak vikenda
od ponedjeljka do subote u 10:00

PUTEVIMA VIJERE
- srednjična vježba svjetla
- petkom u 17:30

SUSRET S ČUVOROM
- komentar nedjeljnog Evandželija
- nedjeljom u 8:30

Jurja Dabarčića, Pazin - tel. 052/7 88 77 11
www.radiopalstra.hr

VIII.
POSTAJA

ISUS TJEŠI
JERUZALEMSKE
ŽENE

PiĆAN, KRIŽNI PUT
STAŽA ZA DUŠU I TIJELO
A. D. MMXV.